Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-һээ гарана | № 147 (17270) | 1986 оной июниин 25, среда | Сэн 3 мүн.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — ХҮН БҮХЭНЭЙ, БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

РЕСПУБЛИКЫН АЖАХЫНУУД ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ НИИТЫН МАЛДА ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭЕЭ ЭХИЛБЭ.

БАУНТЫН, ХЭЖЭНГЫН РАЙОНУУДАЙ КОЛХОЗ, СОВХОЗУУД ҮБҺЭНДЭЭ МҮНӨӨ ОРОБО.

ЗЭДЫН РАЙОНДО АВМ-эй 5 ТҮХЕЭРЭЛГЭ НОГООНОЙ ВИТАМИНТАЙ ГУРИЛ ГАРГАНА

ШЭМЭТЭ НОГООНОЙ ШЭДИ ЕХЭ

РЕПОРТАЖ

...ъездын нэрэмжэтэ ...жалшад ниитын ...аа элбэг хүрэхэ ...хэхэ үүсхэлтэйгээр ... ажахынуудта хан-...а. Тэдэнэр үбһэ ...а ехээр хуряажа ...н хоёрдохи табан ...шын жэлэй малай ...һайнаар үнгэргөө.

...рткомой гэшүүн ...евай хүтэлбэрил-... энэ талаар ехэ ...үүлдаг юм. Тари-...даһан ногоо ху-...л бэлэдхэдэг түс ...хүнһөө бүридэнэ. ...һон силостэ оруу-... жэлэй элдэб но-... хамта дээрээ ... ургаса хуряаха ... гектарай дунда ... центнерээр жэг-...аалагдана. Вита-...оонэй гурил та-...80 гектарта дон-...и. Энэ талмайн гектар бүриһөө 70 центнер ургаса абахые түсэблэнэ.

— Манай бригада 550 гектарта кукуруза тариһан байна. Дүрбэн агрегат нормын ёһоор үдэрэй 12 гектарай орондо 20 гектарта тарилга хэжэ, энэ хүдэлмэреэ долоон үдэр соо дүүргээ һэн. Эртэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор хүдэлдэг байгаа. Кукурузымнай талмай уһалагдадаг газар бэшэ, тиигэшье һаа, яһала жэгдэ һайнаар пэгшыжэ гараа. Мүнөө 300 гектарай түд бүхэндэ дунда зэргээр 300 литрэй аммиагай уһа сруулаад байнабди. «Полиин хатанай» баян ургаса хуряахын тула һайн харууһалга хэхэ хэрэгтэй юм. Ангархай гэжэ нютагта таригдаһан кукурузын талмайда хоёрдохёо борнойлго хээбди, — гэжэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын хүтэлбэрилхы кадрнуудай техникум 1981 ондо дүүргээд, бригадираар хүдэлжэ байһан Леонид Александрович Трутнев хөөрэнэ.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө шармайн оролдоходоо, бригадын гэшүүд ехэ түсэбүүдые урдаа табиһан байгаа. 500 тонно ногооной витаминтай гурил татахые, гектарай 65 центнер ургаса абажа, 3575 тонно сенаж, гектарай 140 центнер ногоон эшэ намаа сабшажа, 7600 тонно силос дарахые хараална. Үшөө тиихэдэ 200 шахуу гектарта зеленко тарихаяа газараа хахалжа байнхай.

— Жэлэй эхинһээ хойшо шэнэ аргаар хүдэлжэ байнабди. Ажалайнгаа эмхидхэлые улам һайжаруулжа, бүхы табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө эртээнһээ һайн үндэһэ һуури табихые бодомжолнобди. Манай бригадада 4 трактор, сенаж болон силосэй ургамалнуудые хуряадаг «Вихрь» түхэлэй 5 комбайн, мүн бусадшье оньһон техникэ даалгагданхай. Зеленкоёо тарижа дүүргэмсээрээ, бригадымнай гэшүүд ургаса хуряадаг техникэ, түхеэрэлгэнүүдээ заһабарилжа эхилхэ юм, — гэжэ бригадир хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.

Эндэ ажалай түрүүшүүл олон. Дүй дүршэлтэй механизатор Е. И. Вершинин тэрээндэ даалгагдаһан машина, техникэ гамтай наринаар эдлэжэ, үдэрэйнгөө нормые 120—130 процент дүүргэдэг юм. Түлишэ-түрхилгын материалнуудые алмалгада тэрэ анхаралаа ехээр хандуулдаг байна. Үнинэй механизатор баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг.

Залуу коммунист Б. М. Доржиев үнэн шударгы ажалаараа олондо хүндэтэй болонхой. Тэрэ бригадынгаа гэшүүдэй дунда ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг. Механизаторнууд М. М. Еманаков, А. А. Трутнев ажал хэрэгээ мүн лэ һайнаар эмхидхэжэ, бригададань дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлнэ.

Түс ажахы АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегадтай юм. Эндэ 8 хүн ажалладаг. Витаминтай ногооной гурил татажа, гранул болгодог нэгэ агрегадынь майн тэн багһаа хүдэлгэгдэжэ захалһан байгаа. Ахалагша машинист В. А. Побоковой агрегат хур һолоомо тарянтай холижо татаад, 30 гаран тонно гранул гаргаад байна. Энэ продукцинь мүнөө һү һаалиин фермэнүүдтэ эльгээгдэнэ. Июниин 20-һоо халаахай сабшажа, шэмэтэ тэжээл болгожо захалба. Машинист Александр Максимович Вершинин, грануляторщик — тэрэнэй дүү Владимир Вершинин гэгшэд нүхэр Побоковтой хамта хүдэлдэг юм. Валерий Александрович Побоков ажахыдань АВМ-эй бии болоһонһоо үнгэрһэн тэбхэр арбан жэл соо энэлэ ажаллахадаа, түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй социалис мүрысөөндэ шалгаржа, районойнгоо чемпион болонхой.

Машинист В. А. Собенников, грануляторщик В. И. Якимов хоёрдохи агрегадтань һаяшаг хүдэлжэ захалба. Эдэ хоёр агрегадай эбдэржэ һаатангүй хүдэлхэ хэрэгтэ жолоошон-гагнууршан В. П. Григорьев ехэ хубитаяа оруулна.

— Бүхы ажал хэрэгнай жэншэдгүй һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Хүдэлмэридэмнай горитой дутуу дунданууд ушарна. Нэн түрүүн үйлэдбэрилэгдэһэн продукциин өөрынь үнэ сэн үшөөл ехэ байһаар. Тэрэнэй шанар һанаһанда хүрэнэгүй. Тиин мүнөө түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай тогтоолтой танилсажа, энээндэ эдэбхитэйгээр хабаадахые шиидхэһэн, эдэ бүхы дутуу дундануудаа усадхан зайсуулхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байнабди. Ушарынь гэхэдэ, шэмэтэ тэжээл шэди ехэтэй гэжэ дэмы хэлсэдэггүй бшуу. Ниитын адууһа малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гээшэ манай гол зорилго болоно, — гэжэ бригадир Л. А. Трутнев хараа түсэбүүдэйнгээ ямар ехэ байһаниие элирхэйлэн мэдүүлээ һэн.

Ж. БАТОМУНКОЕВ,
Зэдын район.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: ахалагша машинист В. А. Побоков; бригадир Л. А. Трутнев витаминтай ногооной гурил татагшадай хүдэлмэриие шалгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ЗАМБУУЛИНАЙ ЗАМДА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Июниин 22-то Москвагай сагаар 22 час 25 минутада хамтын ниидэлгын программаяа бэелүүлһэнэйнгээ һүүлээр «Прогресс-26» гэжэ автомат ашаанай онгосо «Мир» гэжэ замбуулинай станциһаа таһалагдажа, амяараа ниидэжэ захалба.

Хамтын ниидэлгын үедэ элдэб ашаа буулгаха, станцида түлишэ юулэхэ, сэбэр уһа бүлэжэ оруулха бүхы хүдэлмэри сүм дүүргэгдэһэн байгаа. «Прогресс-26» гэжэ ашаанай онгосын двигателиин түхеэрэлгын туһаламжаар замбуулинай комплексын ниидэлгын траектори тааруулан табигдаһан байха юм.

Леонид Кизим болон Владимир Соловьев «Салют-7» — «Союз Т-15» — Космос-1686» гэжэ жолоодогдодог комплекс дээрэ шэнжэлгэ болон туршалгануудаа дүүргэбэ.

Газар шадарай замда хэгдэхэ саашанхи туршалгануудай программатай зохилдуулан, 1986 оной мартын 15-һаа майн 5 болотор хүдэлһэн «Мир» гэжэ станцяараа Газартаа бусажа ерэхые космонавтнууд түсэблэнэ.

Майн 22-то экипаж «Салют-7» гэжэ станциин, «Космос-1686» гэжэ хэмэл одоной бүхы түхеэрэлгэнүүдые, аппаратурануудые хүдэлхыень болюулжа захалһан байна. Космонавтнууд научна түхеэрэлгэнүүдэйнь зарим хубиие задалжа, тэдэниие «Союз Т-15» гэжэ онгосо руу оруулха байна.

«Союз Т-15» гэжэ онгосо «Салют-7» — «Космос-1686» гэжэ эрдэм-шэнжэлэлгын комплексһоо июниин 25-да таһалагдахаар хараалагдана.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

АРГА БОЛОМЖОЁО АЛДАХАГҮЙ

Арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй эхин зургаан һарын эсэслэхэнь улам ойртоно. Тиин республикымнай колхоз, совхозууд гүрэндэ һү, мяха, нооһо тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые урагшатайгаар дүүргэхын тула эдэ үдэрнүүдтэ горитойхон оролдолго гаргана. Һүүлэй мэдээгээр Баунтын, Ивалгын, Хэжэнгын, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй районуудай колхоз, совхозууд гүрэндэ мяха тушаахаар хараалагдаһан хахад жэлэйнгээ түсэбые уридшалаа. Тиихэдэ Баргажанай, Баунтын, Загарайн, Ивалгын, Хяагтын, Хойто-Байгалай районуудай ажахынууд энэ хугасаа соо һү худалдаха даабаряа үлүүлээ.

Байгша ондо олохон районуудай колхоз, совхозууд малаа һайнаар шахажа таргалуулха талаар ехэ ажал хэһэн байна. Илангаяа Ивалгын, Загарайн, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай болон бусад районуудһаа ехэ шэгнүүртэй тарган мал абтаа гэхэ гү, али түд бүреэ 346—372 килограмм шэгнүүртэй үхэрнүүдые, 101—107 килограмм шэгнүүртэй гахайнуудые тушааһан байна.

Зүгөөр республикымнай бусад олохон районуудта мал шахажа таргалуулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдээгүй байһаар. Жэшээлбэл, Баргажанай, Яруунын, Захааминай, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй районуудай ажахынуудһаа туранхай, бага шэгнүүртэй мал тушаагдаһан байха юм. Гүрэндэ бэеэр бага, туранхай мал тушааһан колхоз, совхозууд хэзээдэшье гарза хохидолдо ородог гээшэ. Тодорхойлбол, бага шэгнүүртэй мал тушаагшад тарган, мяхалиг бэетэй үхэрнүүдые, гахай, хони худалдаһанай түлөө түлэгдэдэг 35—50 процент нэмэлтэ түлбэридэ хүртэхэгүй байна ха юм. Тиимэһээ наартай зохид нажарай энэ сагта һүрэг малаа һайнаар бэлшээжэ хүшэлүүлхэ гээшэ ажахынуудай малшан бүхэнэй нангин уялга мүн.

Июнь һарада һү үйлэдбэрилжэ бэлэдхэлгэ нёдондоной энэ үеынхиһөө 18—20 процентээр дээшэлээ юм. Илангаяа Баргажанай, Зэдын, Ивалгын районуудта сагаан эдеэн элбэгээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Түс районуудта малаа һайнаар бэлшээхэһээ гадна шанаржуулагдаһан тэжээл нэмэлтэ болгон эдюулжэ, һү шэмыень эрид дээшэлүүлнэ гээшэ. Мүн үнеэдээ гурба дахин һааха гуримда үнинэй оронхой юм.

Һүүлэй мэдээгээр Кабанскын, Түнхэнэй, Хэжэнгын районуудта айлнуудһаа һү худалдажа абаха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Мүнөөдэрэй байдалаар бүхыдөө 4540 центнер һүн суглуулагдажа тушаагдаа. Саашадаа энэ хүдэлмэри бусад районуудта үргэнөөр эмхидхэхэ эрилтэ табигдана.

Мүнөө Тарбагатайн районой ажахынуудта һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэйнь түсэбэй дүүргэлтэ бэрхэтэйхэн байдалда оронхой. Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлжэ, гэзгэдэлһээ гараха талаар зохихо хэмжээ абахыень РАПО-гой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэ хэдэн удаа эрилтэ табигдаа бэлэй. Теэд мүнөө хүрэтэр зохихо хэмжээнүүд хараалагдажа, дутагдалнуудынь усадхагдаагүй байһаар. Эндэ айлнуудһаа үлүү гараһан һү суглуулха хүдэлмэришье эмхидхэгдээгүй.

Һүүлэй дүнгүүдые зэргэсүүлэн харахада, Прибайкалиин райондо үнеэдэй һү шэмэ эрид дээшэлнэгүй. Мүн Захааминай районой ажахынуудта һүүлэй арбан хоногто һү һаалинь нёдондоной энэ үеынхиһөө 8 процентээр доошолоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ хэгдэһэн шалгалтын дүнгүүдэй ёһоор, зарим ажахынуудта малай зуһаландахи тэжээлэй цехүүд хүдэлгэгдэхээ болижо, үнеэдээ, илангаяа һая тугаллаһан үнеэдээ гурба дахин һаахаяа болиһон байха юм. Мүн һүниндөө һүрэг малаа бэлшээдэггүй ушар али олон элирүүлэгдээ. Эдэ бүгэдэһөө үнеэдэй һү шэмэ эрид доошолно. Тиимэһээ дутагдалаа усадхажа, байдалаа заһаруулха гээшэ мүнөөдэрэй эрилтэ болоно.

Республикымнай колхоз, совхозуудта хонидой нооһо хайшалха саһа эхилхэнь. Сагаан алтаяа сэбэрээр хуряажа абахын тула һайнаар бэлдэхэ, түргэн саг соо үнгэргэхөөр дүршэлтэй бэрхэ хайшалагшадые һурган бэлдэхэ хэрэгтэй.

Республикымнай шубуушад мяха, үндэгэ элбэгээр үйлэдбэрилхын, бэлэдхэхын түлөө ехэ оролдолго гаргаха ёһотой. Тодорхойлбол, ажахынуудай коллективүүд гүрэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые һайн шанартайгаар, ехээр тушаахын түлөө бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхэ ёһотой.

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, ҺҮ, НООҺО ТУШААХА ХАХАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБЫЕ ДҮҮРГЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ

1986 оной июниин 15-най мэдээн (процентээр)

Районууд	мяхан	һүн	нооһон
Баргажанай	59	116	40
Баунтын	133	107	—
Бэшүүрэй	83	99	33
Зэдын	84	93	32
Яруунын	75	94	—
Загарайн	84	101	—
Захааминай	94	92	20
Ивалгын	110	104	—
Кабанскын	72	88	—
Хэжэнгын	100	91	25
Хурамхаанай	57	97	16
Хяагтын	78	103	5
Мухар-Шэбэрэй	54	93	40
Ахын	92	77	67
Прибайкалиин	84	88	—
Хойто-Байгалай	190	118	—
Сэлэнгын	93	96	28
Түнхэнэй	101	99	20
Тарбагатайн	95	89	30
Хорин	78	93	25
Республика бүхыдөө	82	97	27

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

XXVII съездын ...дые бэелүүлэн, ...ой промышлен-...икые эршэ түгэс ...мда оруулхын ту-...элисэтэй социалис ...гэрүүлжэ, урда-...онуудаа амжалта-...рэхын түлөө тэм-... оной эхинһээ ... дэлисээ һулад-...ажа, республикын ...ость продукци ...бан һарын түсэб ...т, товарна про-...эрилэн гаргаха — ...т, ажалай бүтээ-... даабарие—102,4 ...эһэн байха юм. ...рэгшэ жэлэй энэ ...одоо, нилээд ехэ ...лэдбэрилжэ хэрэг-...гээгээ гээд тэм-

... энэ амжалтада ...тын, Загарайн, ... Хяагтын болон ...ай районуудай ... предприятинуу-...ивүүд нилээд ехэ ...улаа. Эдэ райо-...ышленность байг-...ан һарын даабари-...нико-экономическа ...эй талаар сүм ...айха юм. Гэбэшье ...ромышленностьтай ..., Сэлэнгын райо-...шад түсэбтэ даа-... дүүргэжэ шадаа-

... дотор дэлгэрһэн ...рысөөндэ эрхим-... хоёрдохи табан ...шэтэ ажалай най-...н табижа байһан ...үүд сооһоо Хяаг-...шпадай уурхайн, ...надай, «Татарский ключ» гэжэ карьеро-управлениин, «Бурятфермаш» нэгэдэлэй, Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинадай, Тимлюйн цементын, асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводуудай, ЛВРЗ-гэй, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой болон бусад предприятинуудай коллективүүдые нэрлэмээр.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин (1985 он) Пленум дээрэ тодорхойлогдоод, партиин XXVII съездээр баталагдаһан хурдадхалгын хараа шугам ажалша коллективүүдэй урда хүдэлмэриингөө бүхы онол аргануудые һайжаруулан хубилгаха эрилтэ табина. Ажал хэрэгүүдээ шүүмжэлхы ёһоор хаража үзөөд, үйлэдбэридөө эрид хубилалта түйлаха гэжэ оролдоһон республикын Нютагай промышленностиин, Түлишын промышленностиин министерствэнүүд табан һарын туршада урмашама дүнгүүдые түйлаа. Түс министерствэнүүдэй предприятинуудта түрүү онол арганууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, бригадна подрядай гуримаар ажалладаг коллективүүдэй тоо олошорно. Экономикодо боложо байһан хубилалтануудые зүбөөр мэдэрһэн эдэ коллективүүдтэ амжалта түйлагдана.

Продукциин гол шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргалгые хараад үзэхэдэ, жэлэй эхинһээ түсэбһөө гадуур 2,9 мянган тонно клинкер, 2,6 мянган тонно цемент, 1,3 мянган кубометр түмэр-бетон зүйлнүүдые, 1,2 миллион шифер үйлэдбэрилһэн, 5 мянган дүрбэлжэн метр нооһон бүд нэхэһэн, 266 тонно булад хайлуулһан, 2 тепловоз, 3 вагон заһабарилһан байха юм.

Үйлэдбэридэ түрүү техникэ, технологи нэбтэрүүлхэ, һэльбэн шэнэдхэхэ, зэбсэгжүүлхэ, ажалай журам шангадхаха гэхэд партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо заагданхай. Партиин табиһан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлһэн коллективүүд муу бэшэ үрэ дүнгүүдые түйлана гэжэ бодото байдал харуулна.

Гэбэшье мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмөөр хүдэлхые оролдодоггүй коллективүүд үшөөл олон. Аяар 40 гаран предприяти баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци эльгээхэ түсэбөө дүүргэбэгүй. Тиигэжэ эдэ предприятинуудай гэмээр бэшэ коллективүүд гээгдэлдэ орохонь бшуу. Экономическа туршалгын эрхэ байдалда ажаллажа байһан «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудай болон бусад предприятинуудай тэдэнэй тоодо ороһониинь харамтай. Саашадаа нэгэ жэгдээр хүдэлхын, хэлсээ баталһан предприятинуудаа гээгдэлдэ оруулхагүйн тула тэдэнэр, нөөсэ, арга боломжонуудаа элсүүлэн, оролдосотойгоор хүдэлхэ ёһотой.

Архидалга болон алкоголизмтай тэмсэлэй улам шангадажа байһан үедэ үрэ жэмэс буйлуулан, эдеэ хоолой элдэб янзын зүйлнүүдые, һэрюун ундан элбэгээр үйлэдбэрилэн гаргагдаха ёһотой. Кабанскын, Үнэгэтэйн, Түнхэнэй үрэ жэмэсэй заводуудай коллективүүд хүн зониие һайн шанартай эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд дүүрэнээр хангаха зорилготойгоор ажаллажа, даабаринуудаа, абаһан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ гараа. Зунай эгээл халуун саһын ороод байхада, һэрюун унда үйлэдбэрилдэг заводой коллектив продукци худалдаха табан һарын түсэб 53,2 процент, товарна продукци үйлэдбэрилхэ — 58,9 процент, ажалай бүтээсын талаар даабариие 66,7 процент дүүргээ. «Бурятскпищеагропромой», заводой хүтэлбэрилэгшэд энэ предприятиие һэльбэн шэнэлхэ, зэбсэгжүүлхэ, продукциинь ассортиментые ехэ болгохо талаар шухала хэмжээнүүдые абажа, дары бэелүүлхэ ёһотой. Эдэ асуудалнуудые түргэнөөр шиидхээгүй һаа, заводой коллектив нэгэ жэгдэ бэшээр хүдэлжэ, түсэбөө дүүргэжэ шадахагүй байна бшуу.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин байгша оной июниин 16-най тоо мэдээнүүдые шэнжэлэн харахада, гүрэндэ мяха, үндэгэ худалдаха түсэбүүд дүүргэгдэхэнь гээшэ. Тодорхойлон хэлэбэл, республикын колхоз, совхозууд жэлэй түрүүшын хахадта бүхыдөө 23 мянган тонно мяха гүрэндэ тушааха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 82 процент бэелүүлээд байна. Бүхы дээрээ, нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо, 15 процентээр ехэ мяхан тушаагдабашье, хахад жэлэй түсэбые дүүргэхын тула үлэһэн саг соо ажахынууд 4174 тонно мяха бэлэдхэлэй пунктнуудта оруулха ёһотой. Харин үнгэрһэн арбан табан үдэрэй туршада ойройдоол 1177 тонно мяхан худалдагдаһан байха юм. Тиимэһээ республикын колхоз, совхозууд, гүрэнэй бусад ажахынууд бүхы арга боломжоёо элсүүлэн, июлиин 1 болотор эдэ дутагдалаа усадхаха болоно.

Һүүлэй мэдээгээр, Хойто-Байгалай, Баунтын, Ивалгын, Түнхэнэй, Хэжэнгын районууд гүрэндэ мяха тушааха талаар ехэхэн амжалтануудые түйлаба. Эдэ районуудай колхоз, совхозуудай гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые 109—100 процент бэелүүлээд байхадань, Хурамхаанай, Баргажанай районууд даабаряа ойройдоол 57—59 процентдэ хүргөөд байна.

Түсэб дүүргэхэ арга боломжо мүнөө ажахы бүхэндэ бии. Үлэгшэ саг соо шубуудые, гахайнуудые, эрье болон голодоһондо гаргагдаһан эхэ хонидойнгоо нооһыень хайшалжа

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

абаад, мяханай комбинадта тушааха хэрэгтэй.

Жэлэй эхинһээ хойшо июниин 19 болотор дүн хамта 66100 тонно һүн тоһоной заводто тушаагдажа, хоёр кварталай даабари 101 процент бэелүүлэгдэбэ. Энэнь нёдондонойхидо орходоо, 18 процентээр дээшээ болоно. Үнгэрһэн хахад һарын туршада республика дотор 8594 тонно сагаан эдеэн худалдагдажа, түсэбнай холо үлүүлэгдэхэнь гээшэ.

Зургаан һарын түсэбэй дүүргэлтэдэ Хойто-Байгалай, Баргажанай, Баунтын, Ивалгын, Хяагтын, Загарайн районууд хубитануудаа ехээр оруулаа гэхэ гү, али эдэнэр даабаряа 101—118 процент бэелүүлһэн байна.

Мүнөө ажахынуудай һаалиин мал зунай бэлшээридэ гаргагдажа, һү һаамаа хараа байса дээшэлүүлнэ. Иигэжэ энэ саһаяа зүбөөр хэрэглэбэл, бидэ сагаан эдеэ үйлэдбэрилгэеэ бүри ехээр нэмээхэ аргатайбди. Һүүлэй мэдээгээр, республикын бүхы районууд гүрэндэ һү тушааха түсэбүүдээ амжалтатай бэелүүлжэ, жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ бата найдамтай үндэһэ һуури табиба.

Баргажанай, Зэдын, Ивалгын болон бусад районууд июнь һара соо һаамхай үнеэдээ һайн бэлшээридэ адуулжа, үдэрэй гурба дахин һааһанай, нэмэлтэ тэжээл эдюулһэнэй ашаар һү һаамаа аяар 18—20 процентээр дээшэлүүлбэ. Үнеэдэй ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ иимэ арга мүнөө хаа хаанагүй бии гээшэ. Кабанскын, Түнхэнэй районуудта үмсэһөө һү худалдажа абаха хүдэлмэриин үргэнөөр ябуулагдажа байхадань, Хяагтын, Тарбагатайн районууд энэ талаар тодорхой хэмжээ абаадүй.

Бэлшээриин ногооной һайнаар гараад байһан энэ үедэ Прибайкалиин, Захааминай районуудай ажахынууд һү һаалгаяа 8 процентээр доошолуулжархёо. Иимэ байдалтай эрид тэмсэхэ ушартайбди.

Гүрэндэ үндэгэ худалдаха түсэб июниин 15-да 93 процентдэ хүргэгдэнхэй. Зургаан һарын даабарида 5642 мянган үндэгэн дуталдана. Урдахи 15 хоногой хугасаа соо дүн хамта 6331 мянган үндэгэнэй тушаагдаһыень харахада, түсэб үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна. Энэдэ мүнөө гансал Ивалгын районой шубуушад гүрэндэ үндэгэ худалдаха хоёр кварталайнгаа түсэбые дүүргээдүй. Бэшэниинь даабаринуудаа холо үлүүлэнхэй.

Республикамнай байгша оной түрүүшын хахад жэлэй туршада гүрэндэ 310 центнер (сэбэр утаһаарнь тоолоходо) нооһо тушааха даабаритай юм. Һүүлэй дүнгөөр дүн хамта 85 центнер нооһон худалдагдаад байна. Энэшье даабариии дүүргэгдэхэнь элитэ. Юуб гэхэдэ, эдэ үдэрнүүдтэ хаа хаанагүй нооһо хайшалха харюусалгатай саһа эхилхэнь. Тэрэниие эмхитэйгээр үнгэргэһэнһөө ехэ юумэн дулдыдаха бшуу.

Хүдөөгэй ажалшадай мүнөөдэрэй гол зорилго хадаа түсэбүүдээ заатагүй бэелүүлхэ хэрэг болоно. Һаяхан үнгэрһэн КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачев үгэ хэлэхэдээ, түсэбэй дүүргэлтэдэ онсо анхарал хандуулаа. Мал ажалай продукци элбэгээр үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха, түсэбүүдээ дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ коллектив бүхэнэй, малшан бүхэнэй нангин уялга мүн. Тэрэнэй хойноһоо оролдохо гээшэ мүнөө тон шухала.

Һүүлэй үедэ хаа хаанагүй хура бороо орожо, удаань халуун дулаан үдэрнүүд тогтожо, бэлшээриин ногоон хараа байса һайжаржа байна. Мүнөө бүхы малые шэмэтэй хүхэ ногоондо үдэр һүнигүй адуулжа, һү һаалиие улам дээшэлүүлхэ, үхэрнүүдэй шэгнүүр ехээр нэмээхын түлөө тэмсэхэ эгээл таатай саһа оронхой. Малшадай коллектив, хүн бүхэн энэ арга боломжые хүсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотой.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН — олоной зохёохы эдэбхи

БРИГАДНА ПОДРЯД: онол арга, шанар, дэлисэ

ХҮГЖӨӨХЭ, НАРИЖУУЛХА

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэдэ, продукциин шанар нарижуулан һайжаруулгада, тэрэнэй ассортиментые үргэдхэлгэдэ, мүн эсэсэй эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ бригадна подрядай гурим ехэ аша нүлөө үзүүлнэ. Тиимэһээ партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүд соо үйлэдбэридэ бодото бэелэлээ олоһон хамтын подрядай гуримые саашадань хүгжөөхэ, ажахын тоосооной гурим үргэнөөр нэбтэрүүлхэ зорилго ороной хүнгэн промышленностиин урда табигдаһан байха юм. Хүн зоной ургажа байгаа эрилтэнүүдые гүйсэд дүүрэнээр хангахын тула 1986—2000 онуудта Арадай хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилгые болон хангалгын һалбаринуудые хүгжөөлгын комплексно программые бэелүүлэн, манай нарин сэмбын комбинадта бригадна аргаар ажал эмхидхэлгые нарижуулан һайжаруулха хэрэгтэ горитой анхарал хандуулагдана.

Байгша оной июниин 1-нэй байдалаар комбинадай 106 коллектив бригадна подрядай гуримаар ажаллажа байнхай. Эдэ бригадануудта 1806 хүн ажалладаг гэхэ гү, али бүхы хүдэлмэришэдэй 81,9 процентнь болоно. Ажал эмхидхэлгын энэ түрүү гуримаар үрэ бүтээсэтэйгээр ажаллаһанай ашаар үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада, 62 хүн хүндэ хүшэр ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдал һайжараа. Мүнөө анхан эмхидхэгдэһэн бригадануудые томодхохо, түлбэриин гуримые һайжаруулха, ажахын тоосооной гурим нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай.

Нооһо илгалгын цехэй хүдэлмэришэд 1982 ондо хамтын подрядай гуримда оруулагдажа, комплексно 27, тусхайлагдамал 5 бригада эмхидхэгдээ һэн. Мүнөө үедэ нооһо илгалгын шэнэ түхеэрэлгэнүүдэй үйлэдбэридэ тодхогдожо эхилхэдэ, эндэ ажалладаг коллективүүдые томодхожо эхилээбди. Мүнөө дээрээ иимэ табан бригада эмхидхэгдэжэ, коллектив бүхэндэ 54 хүн ажаллана. Томодхогдомол бригадын бригадираар мастернууд томилогдонхой. Энээнэй ашаар цехэй коллектив нэгэ [...]дэ хүдэлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа ам[жалта]тайгаар дүүргэнэ. Мүн эндэ ажалай бүтээсэ эрид дээшэлээ, хүдэлмэриин шанар һайжараа, ажалай, үйлэдбэриин журам хазагайруулха ушарнууд огто үзэгдэхээ болинхой.

Нооһо угаажа хатаадаг цехтэ байгша ондо 13 бригада эмхидхэгдээ. Эндэхи үйлэдбэриие хинан шалгадаг лабораторидо тусхайлагдамал бригада байгуулагдаа. Бригадын бүридэлдэ инженерно-техническэ дүрбэн хүдэлмэрилэгшэд оруулагдаа һэн. Бригадираар ахалагша инженер-химик томилогдонхой юм. Тэдэнэр коллективэй үйлэдбэрилһэн продукци хинан шалгажа, голодоһо элирүүлдэг. Тиигэжэ угаагдаһан нооһоной шанар һайжаруулагдажа, рекламацинуудай тоо эрид хороогдоно бшуу. В. В. Пахомовагай хүтэлбэрилдэг коллектив цехэй эрхим бригада юм. Энэ бригадын гэшүүд цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ шалгаржа гараһан байха. Бригадын соведэй гэшүүд хүдэлмэришэн бүхэнэй хэхэ ажалайнь түсэб зохёогоод, тэрэнэй дүүргэлтые наринаар шалгадаг юм.

— Хамтын подрядай гуримаар ажаллаһан дээрэһээ оньһон түхеэрэлгэнүүдээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашагланабди. Халаанай даабариие үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хэдэн арбаад тонно продукци гаргаабди. Һарын эсэсэй дүнгүүдээр абаһан мүнгэн шангаа ажалда хабаадалсаһанай зэргээр хубаанабди. Тиигэжэ ажалай, технологическа журам шангадхаха, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха хэрэгтэ бригадна подрядай гурим ехэ нүлөө үзүүлнэ,— гэжэ В. В. Пахомова хөөрэнэ.

Угаагдаһан нооһо хатаадаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэдэг бригадануудай гэшүүд мүн лэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Эдэ бригаданууд үнгэрэгшэ жэлэй туршада түсэбһөө гадуур 893 тонно нооһо угаажа хатааһан, тэрэнэй шанар һайжаруулһан, голодоһо гаргалга эрид хорооһон байха юм. Эндэ И. И. Зайков, Д. Д. Раднаев, Г. Д. Бахаров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд эрхим ажалаараа олоной дундаһаа шалгараа.

Эрэлгын үйлэдбэридэ 11 коллектив хамтын подрядай гуримаар ажалладаг болоо. Тэрэнэй 6 бригада ажахын тоосооной гуримаар хүдэлнэ. Эндэ нооһо һамнадаг аппарадуудай операторнуудай Ф. Е. Островерховэй хүтэлбэрилдэг бригада комбинат дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ. Тэдэнэр 1982 онһоо хойшо энэ түрүү гуримаар ажаллана. Хамтын подрядай гуримаар хүдэлһэнэй ашаар түсэбтэ даабаринуудаа үлүүлэн дүүргэжэ, 13,7 мянган түхэригэй материалнуудые алмажа шадаа. Алмаһан материалнуудые хэрэглэн, хоёр үдэр хүдэлжэ, энэ талаар абаһан социалис уялгануудаа сүм бэелүүлээ. Купавинска Акимовай нэрэмжэтэ нарин сэмбын фабрикын И. Ф. Викулинай ударидадаг нооһо һамнадаг аппарадуудай операторнуудай бригадын коллективтэй тэдэнэр мүрысэдэг юм. Байгша оной нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр Ф. Е. Островерховэй бригадын гэшүүд мүрысөөндэ илажа гараа.

Монголой Арадай Республикын нооһо угаадаг фабрикын Турдийн Эрдэнэбатын хүтэлбэрилдэг бригадатай тэдэнэр 1985 ондо хэлсээ баталжа, мүрысэжэ эхилээ. Тиигэжэ эдэ хоёр бригадын гэшүүд «хоёр съезд — нэгэ зорилго» гэһэн уряа доро социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, КПСС-эй XXVII, МНРП-гэй XIX съезднүүдые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтаһан юм.

Бригадануудай бүридэлдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые оруулжа, туршалга хэһэн байнабди. Тэдэнэр гол түлэб бригадираар томилогдоно. Эдэ мэргэжэлтэд хүдэлмэришэдтэй адли ажаллана, эсэсэй дүнгүүдэй түлөө тэмсэнэ. Бригадын бүридэлдэ ажаллахадаа, тэдэнэй салин хүлһэн нилээд дээшэлнэ, бригадын совет хүдэлмэришэдтэй адли мүнгэн шан хубаарилан үгэнэ. Баян эрдэм мэдэсэтэй, хүтэлбэрилхы шадабаритай хадаа тэдэнэр бригадын ажал һайнаар эмхидхэжэ шадана бшуу. Ажалай түрүү онол аргануудые, шэнэ технологи үйлэдбэридөө зоримгойгоор нэбтэрүүлнэ.

Мастер О. В. Климчугай хүтэлбэрилдэг комплексно бригада утаһа шэрдэжэ хатаадаг юм. Энэ бригадын бүридэлдэ инженер-технолог, һуралсалай инструктор оруулагданхай. Утаһа шанартайгаар, гоёор шэрдэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар шэнэ технологи үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, тэдэнэр үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлнэ. Табан һарын даабариие үлүүлэн дүүргэһэн, 306 килограмм материал алмаһан байха юм. «Металл, түлишэ, модо, электрын элшэ хүсэ бусадһаа үлүү ехээр алмаһан, арадай зөөри гамтайгаар сахиһан хүн лэ мүрысөөндэ илалта туйлаха байна» гээд Советскэ Союзай ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй Хандалга соо үнэн зүбөөр бэшэгдэнэ. Тус бригадын амжалтатай ажал энээниие батаар гэршэлнэ. Тиимэһээ саашадаа энэ хүдэлмэриеэ түрүү бригадын, мүн бусадшье коллективүүдэй гэшүүд эдэбхижүүлхээр шиидэбэ.

Мүнөө комбинадай коллектив, шэнэ эрилтэнүүдэй ёһоор, социалис мүрысөө дэлгэрүүлжэ, байгша оной түсэбтэ даабаринуудые сүм дүүргэхын түлөө тэмсэнэ. Амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжошье бии. Энэ жэлэй табан һарын туршада хүдэлмэришэдэй тоо 1 процентээр доошолбошье, үйлэдбэриин хэмжээнэй ургалта 14 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Мүн ажалай бүтээсэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 12 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байха юм. Комбинадай коллектив нэгэдэхи кварталай дүнгүүдээр Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хоёрдохи һуури эзэлжэ гараа. Коллективэй туйлаһан амжалтада хамтын подрядай гуримаар ажалладаг бригаданууд тон ехэ хубитаяа оруулаа. Байгша оной, арбан хоёрдохи табан жэлэй даабаринуудые урагшатайгаар дүүргэхын түлэ бригадна аргаар ажал эмхидхэлгые саашадань хүгжөөн һайжаруулха зорилготойбди.

З. ВАСИЛЬЕВА,
комбинадай ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай инженер.

МҮРЫСӨӨ ДЭЛГЭРҮҮЛХЭДЭЭ, «АЖАЛАЙ САГЫЕ — ХҮДЭЛМЭРИДӨӨ» ГЭҺЭН ТЭРЭНЭЙ ТҮБХЫН ТҮРҮҮШЫН ЁҺО ГУРИМЫЕ ХЭЛБЭРИШЭГҮЙГӨӨР САХИХА ХЭРЭГТЭЙ.

(Советскэ Союзай ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй Хандалгаһаа).

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨ

Районой хонишод жэл бүхэндэ хурьга олоор абаха, нооһо ехээр хайшалжа тушааха, малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ талаар дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаад, дүүргэхын түлөө эршэ дэлисэтэйгээр тэмсэдэг заншалтай. Хурьга абаха харюусалгатай хаһа район дотор дүүрэжэ, түрүүшын дүнгүүд согсологдобо. Колхоз, совхозуудһаа хонишодой 19 бригада зуутанай зэргэдэ гаража, абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлбэ. Эдэнэрэй дундаһаа Ивалгын ОПХ-гай ахалагша хонишон Ц. Ш. Шиндаков даалгагдаһан отарынгаа зуун эхэ хонин бүриһөө 125 хурьга абажа, район соогоо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгарһан байха юм. Һуралсалай «Байгал» ажахыһаа И. И. Битуев зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 115, «Заветы Ильича» совхозһоо С. Д. Бандаев — 111, Ивалгын совхоз-техникумһээ Л. П. Гунтупов — 113, Оронгын совхозһоо О. С. Омоктуев — 110 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр тушааба.

Түл абалга район дотор яһала эмхитэйгээр үнгэргэгдөө. Түрүү хонишод энэ харюусалгатай хаһадаа һайн бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэһэн байна. Энэ талаар түрүү хонишод онсо илгарһан гээшэ. Районой суута хонишон байһан Данзан Чимитович Бандаевай хоёр хүбүүдынь эсэгынгээ эхи таһан зүргөөр урагшаа дабшажа ябана. Һаяхан хонишон боложо, отара даажа абаһан Цырен түрүүшынгээ жэлдэ зуутанай зэргэдэ гараа гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө 102 хурьга томо болгоод, түрэл совхоздоо тушаагаа. Тус совхозой хонишодой ажал хэрэгүүд дээрэ тогтожо хэлэхэ болобол, эхэ хонидой 11 отарын найманиинь зуутанай тоодо орожо шадаагүй. Гэбэшье энэл ажахын хонишон Б. Д. Жамсаранов урда жэлнүүдтэ зуутанай зэргэдэ хододоо ябадаг аад, байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 68 хурьга абаа. Иигэжэ тэрэ һанаһандаа хүрэнгүй үлэшөө. Эдэ үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, эндэ эхэ хонидой һүрэгүүдые шэнэлхээр болоһыень дээрэ дурдагдаһан тоо, баримтанууд элитээр гэршэлжэ үгэнэ.

Ганзуринай хонишод район дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ ходоо һүүршын һууринуудые эзэлдэг. Энэшье жэлэй дүнгөөр «8-ое марта» колхозой хонин һүрэг эрхилэгшэд зуун эхэ хонин бүриһөө оройдоол 75 хурьга томо болгобо. Хэрбээ энэ һалбаридаа анхаралаа хандуулдаг байгаа һаань, ажахын экономиконь хараа байса һайжарха бэлэй.

Оронгын совхозойхид энэ жэлдэ хурьга абаха талаар яһала, бараг үрэ дүнгүүдтэй. Тэдэнэр нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 67 хурьга абаһан һаа, харин байгша ондо 90 түл абажа түлжүүлбэ. Энэ ажахын мэргэжэлтэд хонидойнгоо үүлтэрыень һайжаруулха хүдэлмэреэ үргэдхэжэ, түл олоор абадаг, нооһо ехээр хайшалдаг болохо аргатай.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин, һуралсалай «Байгал» ажахынууд энэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө тус тустаа 108—110,5 хурьга абажа, бэшэндээ эрхим жэшээ харуулһан юм. Иигэжэ эдэ хоёр ажахынуудай хонишод районойнгоо арга боломжыень үшөө дахин элирхэйлжэ үгэбэ.

Нёдондо манай районой хонишод хүдөө ажахын түрүүшүүлэй суглаан дээрэ 1985—1986 онуудай туршада бүхыдөө 19 мянган хурьга абаха гэхэ гү, али зуун эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр 85 хурьга түлжүүлхэ гэһэн социалис уялга абаа һэн. Мүнөө эдэнэр хэлэһэндээ хүрэһэнөө мэдүүлбэ. Тусхайлбал, колхоз, совхозууд һүүлэй дүнгөөр дүн хамта 19200 хурьга абаа. Энэнь зуун эхэ хонин бүридэ тоолоходо, 89,7 хурьган абтаһан болоно. Иигэжэ бидэ абаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлбэбди.

Удахагүй районой хонишодой урда нооһо хайшалха — баһа шухала кампани эхилхэнь гээшэ. Хонин һүрэг эрхилэгшэд мүнөө энэ харюусалгатай хаһадаа бэлэдхэл хэжэ байна. Колхоз, совхозууд, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинууд нооһо хайшалалгада хэрэгтэй бух[...] зэр зэмсэгүүдээр гү[...] гагдаба. Мүнөө хаа[...] хүдэлмэриин түсэбүү[...] дожо, колхозой пр[...] совхозуудай дирекци[...] нүүд дээрэ баталагда[...] Иигэжэ хонин бүриһ[...] лограмм нооһо хайш[...] гаяа бэелүүлхэ хэрэгт[...] нууд бүхы анхарал [...] гоёо хандуулна.

Хурьгадые эхэһээн[...] ха хүдэлмэри рай[...] дүүрэнтэжэ байна. Э[...] гые «Заветы Ильича[...] зойхид һайнаар эм[...] Мүнөө эндэ бүхы ху[...] илгагдажа, эрэ хурьга[...] хай талмай дээрэ ш[...] галуулагдана, эмэн[...] амяарлагдан отар[...] доод, зунай тунга [...] бэлэдэгдэнэ.

Юрэдөө, хонин [...] «забһар» гэжэ ер[...] байдаггүй. Эдэ бүхы[...] нинуудһаа түсэбэй [...] тын сэхэ дулдыдадагы[...] Ушар тиимэһээ ямар[...] рюусалгатай хаһые [...] римтайгаар үнгэргэл[...] шон, мэргэжэлтэн, к[...] лэгшэ бүхэнэй ору[...] битаһаа сэхэ дула[...] Иимэ ехэ уялгаяа [...] ябаһан хонишод с[...] шье амжалтатай аж[...] дамжаггүй. Юуб гэхэ[...] нэрэй тэмсэл үргэл[...]

А. ШИРЕ[...]
КПСС-эй Ивалгын ра[...] хүдөө ажахын [...]

«Теплоприбор» заводой инструментальна цехэй Дарима Матвеевна Истаевагай хүтэлбэрилдэг зохёохы бригада предприяти дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан лэ байдаг. Бригадна подрядай гуримаар ажалладаг энэ коллективэй гэшүүд программна жолоодолготой станогуудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, халаанай даабариие 110—185 процент дүүргэнэ. Хурдадхалгын өршөн байдалда ажаллажа байһан тус бригада шэнэ техникэ, түрүү технологи үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхын тула хэшээл оролдолго гаргана. Коллективэй гэшүүн Сергей Кривоногов байгша ондо уралан нарижуулгын 2 дурадхал оруулаа.

Советскэ Союзай ажалшадта КПСС-эй Центральна Комитедэй Хандалгын уряануудые дэмжэн хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: зүүн гарһаа С. С. Баранов, Д. М. Истаева, С. Кривоногов гэгшэд зүбшэжэ байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

Зунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэе!

ЗОРИЛГОНЬ ЭЛИ ТОДО

«Родина» колхозой һү һаалиин фермэнүүдэй ажалшад үнгэрһэн малай үбэлжэлгын үедэ яһала амжалта түгэсөөр ажаллажа гараа гэхэдэ, алдуугүй. Энэ харюусалгатай хаһын дүнгөөр тус ажахын 25 һаалишан, 10 үхэршэн районой социалис мүрысөөнэй дүрим дүүргэжэ илаһанда тоологдоо. Эдэ түрүүшүүлэй аша габьяа ехэтэйгээр ажаллаһанайнь ашаар тус колхоз байгша оной июниин нэгэндэ гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые амжалтатай бэелүүлһэн тухайгаа элидхээ һэн. Жэшээлхэдэ, Үбэр-Хэрээтын һү һаалиин фермын 22 һаалишанай, 3 туһалагшадай арбан нэгэн һаалишадынь районойнгоо түрүүшүүлэй зэргэдэ гараа. Мүн лэ энэ фермын 5 үхэршэн, 15 һаалишан ажахы дотороо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаһанда тоологдобо.

Бүри һаяхан дээрэ дурсагдагша, мүн Шаазагайн һүнэй фермэнүүдтэ хүрэжэ, ажал хэрэгтэйнь танилсаа һэм. Загарайн районой Онохойн, Захааминай районой Енгорбойн совхозуудай малшадай гаргаһан үүсхэлнүүдыень эндэхи һаалишад үргэнөөр һайшаан дэмжээд, зунай бэлшээриин хаһада бүри үндэр дүнгүүдые туйлаха байһанаа мэдүүлээ бэлэй. Иигэжэ тэдэнэр эдэ үдэрнүүдтэ һү һаамаа улам дээшэлүүлжэ эхилэнхэй. Хэрбээ Үбэр-Хэрээтын һүнэй фермынхид июниин нэгэндэ бүхыдөө 2705 килограмм һү һаажа байгаа һаа, харин мүнөө тэрэнээ 3 центнерээр нэмээжэ шадаа. Тус коллектив үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 7 килограммһаа дээшэ һү һаана. Энэ дүн юунһээ эхитэйб гэхэдэ, һаамхай үнеэдээ үдэршье, һүнишье һайн бэлшээридэ адуулһанай, эдээндэ нэмэлтэ тэжээл эдюулхэ асуудал шиидхэһэнэй ашаар иимэ амжалта туйлагдана. Энэ фермэ дээрэ һаагдаһан һүн хуу шахуу гүрэндэ тушаагдадаг байна.

Үбэр-Хэрээтын һү һаалиин фермын коллектив бултаараа һаяхан сугларжа, республика дотор үүсхэл гаргаһан Онохойн, Енгорбойн совхозуудай ажалшадай уряаень үргэнөөр хэлсэжэ, сагаан эдеэ элбэгжүүлхэ талаар социалис уялгануудые баталан абаба. Тус фермын малшад зунай дүрбэн һарын туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 900 килограммһаа доошо бэшэ һү абахаар хараалба. Зарим һаалишад үнеэн бүхэнһөө 950 килограмм хүрэтэр һү һаахаар зоригжоод, хүдэлжэ эхилбэ. Эдэнэрэй абаһан хараа уялгань мүнөө хэрэг дээрээ бэелүүлэгдэжэ захаланхай. Һаалишад Т. С. Яковлева, Г. И. Яковлева болон бусад даалгагдаһан бүлэг үнеэдһээ сүүдхэдэ бүхыдөө 170—175 килограмм һү абана. Энэнь, нэгэ үнеэндэ тоолоходо, 8—9 килограмм һүн болоно.

Шаазагайн фермын һаалишад Үбэр-Хэрээтынхидһээ холошье гээгдээгүй. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө үдэртэ дунда зэргээр 7 килограммһаа дээшэ һү һаажа абана. Эндэхи бэлшээриин ногоониинь ехэл һайн. Тиимэһээ тус коллектив үнеэдээ үдэр һүнигүй адуулжа гарана. Фермэдэ бүхыдөө 250 үнеэн тоологдодог юм. Эндэ үдэртэ бүхыдөө 2030 килограмм сагаан эдеэн үйлэдбэрилэгдэдэг гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, 7—8 центнерээр дээшээ байна. Энэ коллектив зунай һайхан сагта үнеэн бүриһөө 850 килограмм һү һаахаар хараална.

А. МОЛОНОВ,
«Ленинское знамя» газетын редакторай орлогшо.

Хяагтын район.

ҺАНАҺАНДАА ХҮРЭ[...]

Үглөөгүүр нилээд эртэлжэ, наранай һаял гараад байхада ерэхэдэмнай, Могойн фермэдэ үглөөнэй һаали түлэг дундаа ябажа байба.

— Мүнөөдэртөө һүмнай бүри ехээр нэмэбэл хаш. Һая зургаан үнеэ һаагаад байнаб. Тус бүриһөөнь 6 шахуу килограмм һүн гараа. Үдэрэй хоёр һаахадамни 12—13 килограмм болохол аабза,— гэжэ фермын бэрхэ һаалишадай нэгэн Татьяна Федоровна Иванова, сагаахан пулаад дороһоо бултайжа гараһан үһэеэ заһасагаан, ажалайнгаа урагшатай ябажа байһанда урма баяртайгаар хөөрэнэ.

— Зунай һарануудта үнеэн бүриһөө хэды шэнээн һү һааха гэһэн уялга абаа һэмта?— гэжэ асуубабди.

— Тээсгэн манай Могойн фермын һаалишадай суглаан дээрэ арга боломжоёо хаража үзөөд байхадаа, үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 900 килограммһаа бага бэшэ һү һаахабди гэһэн уялга абаа бэлэйбди. Теэд мүнөө КПСС-эй ЦК-гай 1986 оной июниин Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудтай танилсажа, КПСС-эй ЦК-гай Совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, бүри габшагайгаар мүрысэхэ гэжэ шиидээд, шэнэ уялгануудые абаха гэлсээбди. Жэшээнь, Любовь Ихиритова бидэ хоёр зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1100 килограммһаа бага бэшэ һү һааха зорилго урдаа табяабди. Бусад нүхэднай бидэнииe баһал дэмжэнэ. Тиигэжэ булта хэлэһэн үгэдөө хүрэхын түлөө хамаг эдэбхи үүсхэлээ гарганабди,— гэжэ нүхэр Иванова хөөрэлдөөгөө саашань үргэлжэлүүлбэ.

— Мүнөө түрүү һаалишаднай сүүдхэдэ үнеэн бүриһөө 12—13 килограмм һү һаана. Энэнь нёдондо жэлэйхидэ орходоо 2 килограммаар дээшээ болоно. Зарим үнеэдһээ үдэрэй 14—15 килограмм хүрэтэр һүн абтадаг. Һүүлэй үедэ бороо орожо, дулаан үдэрнүүдэй болоходо бэлшээриин ногоон һайжарба, һү һаалимнайшье нилээн дээшэлбэ,— гэжэ Хүрбын совхозой парткомой секретарь Георгий Гатапович Цыренов дуулгана.

Мүнөө совхоздо зунай бэлшээриин үедэ малшадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолхо хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдана. Тэрэнэй дүнгүүд үдэр бүхэндэ гаргагдажа, бюллетеньнүүдынь олоной анхаралда табигдадаг. Һаалишан бүхэнэй мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһээ, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө бүри ехэ бүтээсэтэйгээр хүдэлхын түлөө социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэ гээшэ. Дайралдаһан дутуу дунданууд саг дарыда усадхагдана.

Энэ фермэдэ баһал бэрхэ һаалишад Н. Дашибылова, В. Ихиритова, А. Николаева, Д. Дашабылова болон бусад, хамтадаа зургаан хүн хүдэлдэг. Ажалдань тохёолдоһон дутуу дундануудые заабол саг дарыдань усадхаха гэжэ булта тэмсэдэг.

— Загарайн районой Онохойн, Захааминай районой Енгорбойн совхозуудай малшад болон мал ажа[...] дэлмэрилэгшэдэй Хан[...] танилсаад байхадаа, һү һаалиин фермэнүү[...] лективүүд үшөө һайна[...] лаха, абаһан уялга[...] эдэбхитэйгээр дүүрэ[...] лөө эршэмтэйгээр [...] гэжэ шиидээ юм. Т[...] шье гайхалтай бэшэ, малшад зунай һа[...] адууһа малаа һайнаа[...] жа, харууһалжа, һү һааха, нэмэлтэ шэгну[...] абахын түлөө социали[...] сөөндэ оролсоод, дам[...] районойнгоо хонишод, һаалишадые тэрээндэ далсахыень уряалһан. Энэнь тэдэнииe үшөө хүдэлхые уялгална, гээшэ,— гэжэ партком[...] ретарь нүхэр Цыренов[...]

Зунай һарануудта совхозой фермэнүүд б[...] 3389 центнер һү гүр[...] шаaха уялгатай һаа, 491 центнерээр үлүүл[...] рилго урдаа табина.

Мүнөө һаалишад, дынь урдаа табиһан [...] нуудаа заатагүй бэе[...] түлөө тэмсэнэ. Гүрэнд[...] шаалгаар хахад жэлэ[...] бые болзорһоонь арба[...] гоор урид дүүргэхэ [...] һаа, тэрэнээ хоёр [...] уридшалаа.

Һаалишадай дунда[...] һэн мүрысөөнэй түрүү [...] Могойн фермэһээ Л. [...] това, Т. Иванова, фермэһээ В. Шувалова[...] баева болон бусад яба[...] нэр эрхим түрүү аж[...] бусадта жэшээ харуу[...]

Һү һаалиия үшөө[...] лүүлхын тула үнеэдые [...] адуулхын хажуугаар, бү[...] даһан, буйлуулагдаһан[...] тарянай зүйл эдюулн[...] гээд таримал ногоо са[...] үдэртөө дутамаг бэшэ[...] даа эдюулхэ юм. Энэ [...] салгатай даабари пар[...] гэшүүн, ажахын тэжээ[...] хые даагша И. М. Ваx[...] та даалгагдаа.

Зунай бэлшээриин [...] мяха ехээр үйлэдбэрил[...] лөө тэмсэлдэ габшагаі[...] гаар ажаллан ябаа [...] хонишод, һаалишадые[...] даа найманай, ажаһу[...] хэрэглэмжэ хангалгын, талаар һайнаар, сагай[...] дэ хүрэмөөр хангаха [...] болоно. Энэ талаар а[...] гын хүдэлмэри Хүрбын[...] до ябуулагдана гээш[...] раад, шалгаад үзэхэдэ, гаяа худалдаа һайман[...] дэлмэрилэгшэд малша[...] лаһаа хэгдэһэн захи[...] мууса дүүргэнэ. Тиих[...] лой гуламтануудай хү[...] рилэгшэд гансал нууд[...] лиотекэ асараад лэ, хизаарлана.

Зунай бэлшээриин ту[...] һара үнгэржэ байна. [...] лектор, политинформат[...] ниитэ-политическэ удхат[...] дэлмэри ябуулха тала[...] дэглэмээр горитой юу[...] тэзгээгүй гэхэдэ алдуу[...] хогүй.

Эдэ болон бусад ду[...] нуудые усадхахын тул[...] хозой дирекци, партком[...] шанга хэмжээнүүдые [...] зэргэтэй.

Г. БАДМ[...]
манай к[...]

Хоринн район.

ХАНГАЙН БАЯЛИГ ЗҮБӨӨР ЭДЛЭХЭ

Ажахымнай үргэн ехэ үйлэдбэритэй юм. Промышленна ажал ябуулга гэхэдэ, арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа, хюрөөдэмэл модон материалнуудые гаргалга болоно. Нүгөөдэхи шэглэлнай гэхэдэ, баян хангай байгаалияа гал түймэрһөө аршалан һэргылгэ, залуу модо һөөгүүдые һуулгаха, баялигыень арьбадхажа, зүбөөр эдлэхэ хэрэг болоно. Партиин XXVII съездын материалнууд соо эгээл эдэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ бага бэшэ анхарал хандуулагдаһан байна.

Съездын удаа коллективэймнай түрүү, гол хүсэн ажал хүдэлмэреэ һайжаруулха тухай халуун хөөрэлдөө үнгэргөө бэлэй. Байгаали хамгаалха талаар штатнабэшэ инспекторнүүд — ойн ажахын мастер Э. Д. Васильев, ой модо аршалан харууһалха, хамгаалха талаар инженер А. А. Бессонов, модо зөөдэг автомашинануудай жолоошод Е. Ч. Шелкунов, Г. М. Москвитин, Баян-Голой лесничествын хүдэлмэрилэгшэ С. Д. Цыренжапов болон бусад энэ хөөрэлдөөнүүдэй үедэ туһатай дурадхалнуудые оруулһан юм. Жэшээлхэдэ, байгаали тухай мэдэсэ дэлгэрүүлгые эдэбхижүүлхэ тухай хэлсэгдээ һэн. Нёдондо манай районой «Ажалай туг» газетэ энэ темые эли тодоор харуулһанайнгаа түлөө республикын районуудай бусад газетэнүүдэй дундаһаа хоёрдохи һуури эзэлһэн юм. Юрэл «модоной мушэр хухалжа болохогүй» гэһэн заабаряар хизаарлаад байха бэшэ, харин энэ бодолые хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хүрэмөөр, аятай зохидоор дамжуулжа боломоор гэжэ һананаб.

Районоймнай газар дайдын ехэнхи хубинь ой тайгаар хушагданхай. 7 лесничествымнай хүдэлмэрилэгшэд оролдосо хүсэлөө элсүүлжэ, гал түймэрнүүдэй тоо эрид хороогдоо. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй эхиндэ ондо ондоо газарта аяар дүшэн түймэр һүжэрэн алдаһан һаа, мүнөө табан жэлэй эхиндэ иимэ аюулта үзэгдэл тон үсөөн байба. Хүдэлмэридөө олон ондоо түрүү аргануудые хэрэглэһэнэй, мүрысөө эмхидхэлгые гуримшуулһанай үрэ дүн мүн гээд тобшолмоор байна.

Алмалта, арьбалалтын ашаар экономическа ургалта туйлаха гэһэн бодол хэды сэнтэйб? Мүнөө бидэ үйлэдбэридөө үлэгдэлгүй технологи сахихые оролдонобди. Модо хюрөөдэлгын, модошо дархашуулай хүдэлдэг цехүүдтэ саашадаа хэрэглэмжэдэ орохоёо болиһон модоной үлэгдэл һурагшадта дамжуулан үгэдэгбди. Мастерскойнуудта элдэб зүйл дархалжа һурадаг юм. Манда һурган хүмүүжүүлэгшэд олон. Юуб гэхэдэ, Закаменск хотын 2-дохи һургуулиин һурагшад питомнигтомнай хүдэлжэ, модо таридаг болоһоор үнинэй. Һайса харууһалдаг, шангалжа хүдэлдэг юм. Бэеэ хүсэжэхэдэнь, ой руу абаашажа һуулгадаг.

Үйлэдбэриимнай үшөө нэгэ онсо шэнжэ гэхэдэ, районой хүн зоной хубиин захилаар гэрэй сонхын можо, үүдэ гэхэ мэтые дархалнабди. Хүнүүдтэшье аятай, мандашье зохид: продукцимнай саг болзортоо худалдагдан абтана ха юм. А. Ц. Санжиевай хүтэлбэрилдэг модошо дархашуулай бригада нёдондо иимэ аргаар хүдэлхэ гэһэн үүсхэл гаргаад, тэрэнээ жэншэдгүй дүүргэнэ. «Түүхэй эд байгаал һаа, хойшоо харалтагүй даа» гээд тэдэнэр хэлсэдэг юм. Эндэ үнинэй хүдэлмэришэд, КПСС-эй гэшүүд В. К. Максимов, А. Д. Степанов, шэрдэгшэ К. Б. Степанова гэгшэдые нэрлэмээр. Гартаа онсо дүйтэй хүн гэхэдэ, Г. П. Куцев болоно. Талха хэбтэйлгэхэдэ хэрэгтэй түхэреэн модо, светильник мэтые одоошье гоёор дархалдаг.

Мүрысэгшэдые урмашуулга тухай хэлэхэдээ, шанарай өөрын тамгатайгаар хүдэлхэ эрхэдэ хүртэмөөр хүнүүд олон гэзд, хэлэлтэй. Гэбэшье энэ асуудал шиидхэлгэмнай хойшоо татагдана. Ушарынь хадаа, эд бараае эсэсэйнь түхэлдэ хүргэхэдэ хэрэгтэй сабуу, лак, шэрэ дуталдана. Ондоогоор хэлэбэл, энээнһээ боложо эднай хэды шанартайшье һаа, үзэмжэ түхэлынь һанаһанда хүрэнэгүй бшуу. Энээнһээ боложо, эрхим хүдэлмэришэдэй ажалай гүйсэд гуримшуулагдадаггүй байһандань голхормоор. Энэ асуудал шиидхэхэ арга бэдэржэ, хубилалта хэхэ ёһотойбди.

Анхан 2000 түхэригэй сэнтэй дачын гэрхэнүүдые баридаг һаа, мүнөө энээнһээ холо хямда гэрнүүдые түхэреэн модоор барижа худалдаха зорилго табинхайбди. Гэхэһээ гадна һандали, стол гэхэ мэтэ дархалжа, туршадаг болонхойбди. Гаргагдадаг продукциин олон янзын, элдэб зүйлэй болоходо, ажалай бүтээсэ эрид дээшэлүүлхые оролдохо ёһотойбди.

Хамһабариин ажахынуудай үүргэ тон ехэ гээшэ. Эдеэ хоолой программа бэелүүлгэдэ нютагай арга боломжонуудые хэрэглэхэ тухай республикын газетэнүүдтэ ойлгосотой тодоор бэшэгдээ һэн. Хоёр теплицэтэйбди, үшөө нэгэн барихдаха юм. 65 толгой адуу моритойбди. Хүдөөгэйхидтэ үбһэ хуряалгын үедэ туһалнабди, хангайн хэшэг — һамар, жэмэс ехээр бэлэдхэнэбди. Жэлэй туршада 40 мянган түхэригэй сэсэг ургуулжа, хүн зондо худалданабди.

Юрэдөө, элдэб янзын хүдэлмэреэ эрхилхэдээ, олондо туһатай байһай гэжэ сэдьхэхэһээ үлүү хүсэл манда үгы.

А. БАТУЕВ,
Захааминай оньһожоруулагдамал ойн ажахын директор.

ДҮНГҮҮД СОГСОЛОГДОБО

Байгша оной эхинһээ электрын элшэ хүсэ алмахын түлөө социалис мүрысөөн республикын промышленна предприятинуудай дунда үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэрээ һэн. Тиигэжэ завод, фабрика, нэгэдэлнүүдэй коллективүүд энэ мүрысөөндэ оролсожо, нилээд ехэ электрын элшэ хүсэ алмажа шадаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет нэгэдэхи кварталай дүнгүүдые согсолжо, мүрысөөндэ илажа гараһан коллективүүдые элирүүлбэ.

1837 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмаһан М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой коллектив түрүү һуури эзэлжэ, нэгэдэхи мүнгэн шангаар шагнагдаа. Улаан-Үдын дурасхаалта бэлэгүүдэй туршалгын заводой хүдэлмэришэд 43,5 мянган киловатт-час электрын элшэ хүсэ алмажа, хоёрдохи ри эзэлээд, мүн лэ му[...] шангаар урмашуулагдаба.

Гэбэшье «Бурятводока[...] нэгэдэлэй, С. М. Кировэй[...] рэмжэтэ түмэр зүйлнүүдэ[...] водой коллективүүд элек[...] элшэ хүсэ алмаха хэрэгтэ[...] харал хандуулнагүй. Эдэ[...] лективүүд элшэ хүсэ хэ[...] үлүүсэ гаргашалһан байха[...]

…ДУУДЭЙ …ЛМЭРИ

…ГАЛГА ХАМТЫН ХҮСӨӨР ҺАЙЖАРНА

Манайшье, Эгэтын-Адагай сомоной Соведэй гүйсэдком болон Соведэй депутадууд ажал ябуулгаа шэнэ [illegible] эмхидхэжэ, [illegible] оролдоно.

Соведэй гүйсэдкомой депутадууд [illegible] малшадые ямараар хангадаг болоһон тухайгаа хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Юрэнхыдөө, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ малшад, һаалишад, механизаторнуудай эршэтэ ажалаар түйлагдадаг байна. Хүн зомнай хэр зэргэ ажалланаб, тэрээнһээл гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэлтэ дулдыдаха байна. Ушар тиимэһээ бидэнэр һаалишан, малшан механизатор бүхэндэ халуун анхарал хандуулха, туһалха, урма зоригыень бадаруулха гэжэ оролдодог байнабди. Малай үбэлжэлгын үедэ һаалиин фермэ, отара, гүүртэ бүридэ хүрэжэ, малшадые комплексноор хангаха түсэб табиһан байгаабди.

Колхозоймнай малшадай үхибүүд бултадаа интернат-һургуулида һурадаг юм. Зүгөөр һургуулиин наһа гүйсөөгүй шүүлынь түхэреэн сүүдхэдэ хүдэлдэг ясли-садуудта ябана.

Малшад магазинуудта [illegible] хангагдаха эрхэтэй. Библиотекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд комплексно хангалгын бүридэлдэ оролсожо, нүүдэл библиотекэ эмхидхэнэ. Тус библиотекын эдэбхитэй уншагшадай 129-нь малшад юм.

Колхозой гурбан фермэнүүдтэ улаан булан [illegible]. Тэдэ улаан булангууд [illegible] шэмэглэгдэһэн, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые шэнэлхэдэ харюусалгатай эмхи зургаанууд, хүнүүд томилогдодог. Жэшээлхэдэ, һү һаалиин Эгэтын фермын улаан булангай түлөө библиотекарьнүүд, һубарягай фермын улаан булангай түлөө комсомолой комитет харюусалгатай. Эдэ фермэнүүдэй улаан булангууд соо түрүү дүй дүршэлэй булан бии; республикын түрүү һаалишадай, мүн нютагай һаалишадай дүй дүршэл тухай эндэ дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэһэн байдаг. Һара бүриин ажалай дүнгүүдээр «Сахилгаан» хуудаһан гаргагдажа, социалис мүрысөөндэ илагшад олондо мэдээжэ болгогдоно. Тиихэдэ «Ажалай түрүүшүүлдэ алдар соло!», «Колхозой хүгжэлтын алхамууд» гэһэн стенднүүд, «Һү һаалиин фермын ажалай эмхидхэл», «Мал ажалые—промышленна үндэһэ һуурида» гэһэн нүүдэл выставкэнүүд эмхидхэгдээ.

Түрүү һаалишад болон хонишодто зорюулагдаһан үдэшэнүүд заншалта болонхой. Эгэтын һү һаалиин фермын 12 һаалишан арбан нэгэдэхи [illegible] дартай. Тэдэнэй дүй дүршэл бусад фермэнүүдтэ үргэнөөр тараагдадаг. Колхозоймнай һаалишадта зорюулан, шэнэ хэлбэрэй [illegible] эмхидхэдэг болонхойбди. Һаалишадта концерт харуулагдажа, олоной хабаадалгатай элдэб янзын конкурснууд тэрэ үдэшэ үнгэргэгдэнэ ха юм. Тодорхойлон хэлэбэл, һубарягай уран һайханай коллектив конкурсдо хабаадахаяа колхозой соёлой байшанда ерээ һэн. Тэдэнэр конкурсдо гурбадахи һуури эзэлээ. Уран һайханай бүлгэмэй концертын үедэ бэлигтэй дуушад—малшан Митып Доржиев, һаалишан Гарма-Ханда Бардуева болон бусад тодоржо гараһан байна.

Тэрэшэлэн үнгэрэгшэ жэлэй Агуухэ Октябриин һайндэртэ зорюулагдаһан уран һайханай х а р а л г а д а Үхэриин гүүртын залуушуул шалгараа бэлэй. Тус харалгада Цырен Цыремпилов, Булат Бадмаев, Ринчин Намсараев, Жаргал Гуробазаров гэгшэд буряад арадай олон дуунуудые бэрхээр хангюурдажа, олоной зүгһөө магтаал һайшаалда хүртөө һэн.

Малшадай дунда лекционно хүдэлмэри ябуулагдана. Жэшээлхэдэ, комплексно хангалгын бүлэгэй бүридэлдэ ородог медицинын хүдэлмэрилэгшэд хүнүүдэй бэеын элүүрые шалгаха гадна «Флюорографиин удха шанар», «Элеэ хоолой диетэ сахиха тухай», «Архидалга ба элүүр энхэ байдал тухай» гэхэ мэтэ темэнүүдээр лекцинүүдые уншадаг. Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин багшанар «Уласхоорондын байдал тухай», «Һургуулиин реформо тухай» болон бусад лекцинүүдые уншана. Тиигэжэ хүдөөгэй интеллигенци малшадые хангалгада хабаадалсахаяа оролдодогынь һайшаалтай.

Малшадтаа үдэр бүриин анхарал хандуулжа, тэдээндэ туһалха хэрэгые шухала гэжэ сомоной Соведэй депутадууд тоолоно. Тиимэһээ хамтын хүсөөр 1,5 тонны орондо 4 тонно набшаһата тэжээл бэлэдхээ һэмди, хонидой шэнээр баригдаһан байрын газаада талыень шабараар шабажа дулаалаабди. Малай байра соо һоо наг шэбхэ зөөхэ, һургуулиин һурагшад хурьгадай байрануудта забһартай шала түхеэрхэ талаар ехэ хүдэлмэри хээ.

Холын отара, гүүртэнүүдтэ кино харуулха, худалдаа наймаанай ларек нээхэ талаар оролдолгыемнай малшад һайшаан дэмжэдэг юм. Автомагазин графигай ёһоор малшадта ябажа байдаг.

СССР-эй арбан нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ «1986—1990 онуудай СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэб тухай» асуудал дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээд, баталагдан абтаба. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Н. И. Рыжковой элидхэл дотор манай бэелүүлхэ зорилгонууд яһала тодорхойгоор үгтэбэ гээшэ. Республикымнай, районоймнай, тэрэ тоодо манай сомоной Соведэй харьяата газар дээрэ байдаг «Победа» колхозой мүн бусад организацинууд болон эмхи зургаануудай бэелүүлхэ түсэбүүд мэдээжэ. Түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэлгэ — манай гол уялга мүн.

Эгэтын-Адагай сельскэ Совет, бүхы депутадууд, ажахын болон ниитын организацинууд бултадаа хамтын хүсөөр бүхы малшадаа халуун анхаралдаа байлгаха гэжэ оролдоно. Тиигэжэ тэдэнэй амжалтата ажалай эшэ үндэһэ байгуулан, КПСС-эй XXVII съездын, партиин ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ зорилгоо жэншэдгүйгөөр бэелүүлхэ хүсэлэнтэйбди.

Д. ЦЫРЕНОВА,
Яруунын районой Эгэтын-Адагай сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

…И НАРИНААР САХИХА ТУХАЙ

…Хэблэлэй байшанда пресс-конференци болобо

…неделиин заншал… үдэр хэблэлэй …хуули ёһо хүн …тайлбарилан …хай асуудалаар газетэнүүдэй, ра…левидениин жур… зорилгонуудые …пресс-конферен… Энэ пресс… КПСС-эй …захиргаанай …таһагые …Кирдеев, рес…курор Б. Ц. Цы…ряадай АССР-эй …үүдэй түрүүлэг…орин, республи…н хэрэгүүдэй ми… Иванов, Буряадай …тициин министр …ай хабаадаба.

…нөөнэй үе сагта, …лын хүгжэлтые …мда гараха үедэ …дэхэ, совет хуу…раар хэрэглэхэ …удха шанартай … КПСС-эй ЦК-гай …н абаһан «Ажал олохо ябадалтай …дхаха тухай» тог…гүй зохид гурим …рэгтэ нүлөөлхэ …ина бшуу. Хүн …а коллективүүд…о тухай ойлгуу… хүдэлмэри багаар …рэһээ муу муу…ргагдана. Хуули сахиха хэрэг хүн …одын эрилтэ бо…раар. Энээнһээ хүнэй «хүзүүн» …уха, гүрэнэй зөө… ушарнууд дай…нэй зөөри үбэр…эй транспорт үм…э хэрэглэхэ, хон…хэхэ, эдилгэ аба…зөөри үрихэ гэхэ … ажал хэнгүй …һэдэлгэ совет об… харша үзэгдэл

…ые хулууха яба… наймаанай, һү…най промышлен…лэй, хүнгэн ба …омышленностиин, …аһуудалай хэрэг…гын министерст…дприятинуудай хү…дэй дунда яһала …ом. Жэжэ юумые …адалтай тэмсэл— …ай хэрэг гэжэ … байдалай тү… шангадхаха тухай …аар жэлһээ үлүү … Энэ хугасаа соо …хүдэлмэри ябуулагдажа, ниитын гурим ба журам һайжараа, ажалай бүтээсэ дээшэлээ. Архиһаа уламжалан гэмтэ ябадал гаргаха ушарнууд хороо. Зүгөөр энэ тэмсэл мүнөө дээрээ захиргаанай органуудай, мүн хуулиин хэмжээнүүдээр хизаарлагдана гэжэ пресс-конференцидэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Ажалшадай, илангаяа залуушуулай сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэлгые эмхидхэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд һулаар бэелүүлэгдэнэ. Гэбэшье Улаан-Үдын, Октябрьска, Прибайкалиин районуудта э м х и д х э г д э һ э н «Д з е р ж и н е ц» гэжэ нэрлэгдэһэн клубуудай хүдэлмэри бусадта жэшээ болохоор байна гэжэ хэлэгдэбэ. Хуули сахилгын органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ударидалга доро, тэдэ клубай гэшүүд спортоор һорилго хэнэ, мотоцикл болон автомашинануудые жолоодожо һурана. Техническэ болон спортивна шэглэлтэй тиимэ клубуудые район бүхэндэ олоорь нээхэ хэрэгтэй байгаа.

Хэблэл болон захиргаанай органууд хоорондоо холбоогоо үшөөл нягтаруулха ёһотой гэһэн һанамжа дурадхал пресс-конференциин үедэ оруулагдаа. Удаань журналистнуудай асуудалнуудта харюунууд үгтөө.

Асуудал: Республикын ажахынуудта ниитын малай гарзалха ябадал үшөө дэлгэрэнхэй. Гэмэ зэмэтэй хүнүүдтэнь, илангаяа хүтэлбэрилэгшэдтэ ямар хэмжээнүүд абтадаг гээшэб?

Б. Ц. Цыденжапов: Малай гарзалга усадхаха асуудал манай саг үргэлжын анхарал доро байдаг. Зэмэтэй хүнүүдынь уголовно харюусалгада хабаадуулагдана. Жэшээлхэдэ, Яруунын болон Баунтын районуудай хоёр ажахын хүтэлбэрилэгшэд харюусалгада хабаадуулагдаа һэн. Уголовно хэрэг бүхэнһөө тобшолол хэхэ шухала.

Асуудал; Колхозно болон эд бараа худалдалгын дэлгүүр дээрэ худалдаанда хомор эд бараагаар хонжоо наймаа хэхэ ушарнууд үзэгдэдэг. Милициин хүдэлмэрилэгшэд энээниие усадхахын тула ямар хүдэлмэри ябуулдаг гээшэб?

С. Ф. Иванов: Үнгэрэгшэ жэлдэ хонжоо наймаа хэһэнэй түлөө 200 гаран хүн уголовно харюусалгада хабаадуулагдаа. Оронноймнай ондоо область, хизаарһаа ерэжэ, сэсэгүүдые, жэмэс хуули бусаар худалдаһан хүйхэрнүүд баригдаа һэн. Джинсэ үмдэ, спортивна гутал үнэтэйгөөр худалдажа, олзо олохо һанаатай ябаһан Зүүн-Сибириин технологическа институдай студентнэр һаяхан баригдаба.

Асуудал: һүүлэй үедэ жэжэ юумэ хулгайлагшадтай тэмсэл хэр зэргэ ябуулагдана гээшэб?

С. Ф. Иванов: Тиимэ хүнүүдтэй тэмсэл ажалша коллективүүдтэ үргэнөөр ябуулагдаха ёһотой. Гүрэнэй түлишэ хулгайлдаг, абадаг хүнүүд мүн лэ тэрэ тоодо ороxo ёһотой. Бидэ 200 гаран шалгалта автоажахынуудта үнгэргөөбди. 2 мянга гаран автомобиль эбдэрхэй спидометртэй байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Тэдэ автомашинануудай жолоошодой гаргашалһан түлишэ яажа тодорхойлогдодог байна гээшэб? Олон зуун мотоциклистнууд «түлишын талон худалдажа абадаггүйбди» гэжэ мэдэрээ.

Июниин 17-ой үдэр Улаан-Үдын колхозой дэлгүүртэ ерэһэн ашаа зөөдэг 17 автомашина баригдаа, 16 хүн хуули бусаар дачадаа ашаа зөөжэ ябаа, 15 автомашина архи худалдадаг магазинай хажууда ерээ.

Ажалша коллективүүдтэ гүрэнэй зөөри хулгайлха ябадалнуудтай шангаар тэмсэхэ ёһотой гэжэ хэлээ һэмди. Байгша ондо «Электромашина» заводой хүреэгэй хажууда н ю у г д а һ а н ш э р э, электрочайник олдоо. Цех доторхи хиналтын һула дээрэһээ эдэ юумэ хулууха арга олдоһон байна бшуу.

Асуудал: Эдилгэ абаха ябадал тухай эндэ оло дахин дурдагдаба. Энээн тухай тодорхой жэшээнүүдые дурдажа болохо гү?

Б. Ц. Цыденжапов; Эдилгэ абаха ябадал нилээд муухай, хуули буса ябадал болоно. Хүдөө ажахын институдай багша Игнаевые, «Одон» ресторанай зонхилогшые дурдахада болохо байна. Эдилгэ абаһан, үгэһэншье хүн адляар харюусалгада хабаадуулагдаха ёһотой.

А. А. Сидорин: Олондо мэдээсэл дамжуулдаг хэрэгсэлнүүд хуули эбдэхэ ябадалые үшөөл үргэнөөр харуулха ёһотой гэжэ һананаб.

А. Ф. Покацкий: Республикын Верховно сүүдэй түрүүлэгшые дэмжэнэб. Хуули ёһо тараан дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ хамтын оролдолго хэрэгтэй.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

Танине ямараар ханганаб?

ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ СТОЛОВОДО

Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай ТЭЦ-эй хүдэлмэришэдэй столово бүри һаяшаг шэнэдхэн һэльбэгдэһэн юм. Мүнөө тэрэ столовын зосоодо, гадаада таланьшье һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Зүгөөр тус столоводо хүдэлмэришэдые хангалгын шанар ондоо болоо гү?

Үдын тэн байба. Столовын столнууд дээрэ халуун эдеэн табяатай. Эдеэ хоол стол дээрэ табихадань, үдэр бүри цехэй нэгэ хүдэлмэришэн ерэжэ, тэндэхи хүдэлмэришэдтэ туһалдаг болонхой.

Хүдэлмэришэд орожо ерэһээр, өөрынгөө һууринуудые эзэлнэ. Тэдэнэр оройдоо 10—15 минутын туршада эдеэ хоол бариба.

Тогоошодой бригадир О. Н. Бусовиковатай хөөрэлдэбэбди. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ: «Хүдэлмэришэдые һайнаар хооллуулхын тула ехэ оролдолго гаргагдадаг гээшэ. Эртэ хабарһаа эхилжэ, хамһабариин ажахыда ургуулагдадаг овощ асарнабди. Тэндэһээ мүн лэ гахайн мяха асардаг байнабди».

Эдэ бүхы хэмжээнүүдые абаһанай ашаар эдеэ хоолоор хүн зониие хангаха түсэбөө тус столовын коллектив амжалтатайгаар дүүргэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй, мүн байгша оной 5 һарын түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдээ.

Тус столово түхэреэн сүүдхэ соо хүдэлдэг юм. Тиигэбэшье эндэ хододоо халуун эдеэн байдаг. Шэлэжэ абахаар олон янзын эдеэн бэлдэгдэдэг гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Эндэхи столоводо эрхимээр а ж а л л а д а г хүнүүд олон юм. Жэшээлхэдэ, Ольга Николаевна Бусовикова 20 гаран жэлдэ тогоошоноор ажалладаг. Мастер тогоошон Анисья Максимовна Покровскаяда үшөө 1982 ондо «Мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо бэлэй. Тиихэдэ залуу хүдэлмэрилэгшэ Света Михайлова дүй дүршэлтэй тогоошодһоо жэшээ абажа, амтатай эдеэ бэлдэдэг шадабари мэргэжэлтэй болонхой. Кассир Екатерина Григорьевна Бутина үнэ сэн наринаар сахижа, хүн зониие хангалгын шанар һайжаруулхын түлөө оролдодог.

Сэлэнгын ЦКК-гай ТЭЦ-эй столовын коллектив «Худалдаа наймаае эрхимээр эмхидхэхын түлөө» республиканска конкурс-харалгада оролсоод, эршэтэйгээр ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тогоошон С. Михайлова.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

МОСКВАГАЙ ТЕАТРАЙ ШЭНЭ ЗҮЖЭГ

Кремлиин съезднүүдэй ордоной сцена дээрэ һаяхан байгуулагдаһан Москвагай гүрэнэй баледэй театр премьерэ хэбэ. «Пушкин. Поэт тухай бодолнууд» гэжэ А. Петровой хүгжэм доро бэшэгдэһэн вокально-хореографическа зүжэг коллективэй хүтэлбэрилэгшэд Н. Касаткина ба В. Василев гэгшэд бэелүүлбэ.

Хатар ба дуунай Пушкинай шүлэгүүдтэй шадамар бэрхээр бүридүүлэгдэһэн энэ юрэ бусын зүжэгтэ хореографууд либреттистнүүдэй рольдо наадана. Ажабайдалай өрөө олон янзые харуулһан ухаан бодолой гүнзэгы удхатай олон сценэнүүд символическа шэнжэ абана.

— Синтетическэ жанрда манай хандаһан ушар яһала үндэһэтэй гэжэ һанагдана, юуб гэхэдэ пластическа хэлэнэй хүсэндэ урмаа хухараа бэшэ ха юмбибди,—гэжэ Н. Касаткина хөөрэнэ.

Эхэ оронойнгоо түүхын шухала шатануудые үргэнөөр ба дүүрэнээр харуулхые бидэ оролдонобди. Ушар тиимэһээ Нэгэдэхи Петртэ ба поэт Владимир Маяковскидо зорюулагдаһан триптихэй нугоо хоёр бүлэгүүд бии болоо һэн. Дирижер Ю. Темиркановтай хамта зохёогдоһон Пушкин тухай зүжэг Ленинградта түрүүшынхиеэ табигдаа. С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо ба баледэй академическэ театрта амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Мүнөө Москвагай сценэ дээрэ тэрэнэй ажабайдал эхилбэ.

Москвагай зүжэг байгуулагшадай тоодо уран зураашан И. Сумбаташвили, хүгжэмэй ударидагша ба дирижер А. Виноградов, В. Полянскиин ударидалга доро СССР-эй Соёлой министерствын камерна хоор, гол партинуудые гүйсэдхэгшэд Г. Шляпина, С. Исаев, А. Горбацевич ба бусад артистнууд ороно.

(ТАСС).

ШЭНЭ БАЙДАЛАЙ ЭХИН

Мүнөөдэр Мозамбигай Арадай Республика бэеэ даанхай байдалай соносхогдоһоор 11 жэлэй ойе тэмдэглэнэ

Иньяк аралай саанаһаа мандан гараһан наранай түрүүшын элшэнүүд Мапуту хотын захаархи мантан томо кокос пальмануудай оройнуудые гэрэлтүүлнэ. Эртэ үглөөгүүр Мозамбигай ниислэл хото пэргэжэ захалдаг. Үйлсэнүүд болон проспектнүүдтэ түрүүшын хүнүүд ябажа эхилнэ. Автомобильнуудай, мотоциклнуудай, мопедүүдэй шууяан дуулдана. «Машимбомбу» гэжэ нэрлэгдэдэг городой автобусууд хүдэлмэришэдые Матола, Машава гэһэн промышленна районуудта хүргэхые яарана. Загаһашадай онгосонууд болон баркасууд далайда гарана. Ашаа үргэдэг түхеэрэлгэнүүдэй хангираан, ашаанай автокрануудай хангираан, Мапуту хотын причалнуудай дэргэдэ зогсоһон океан далайн суднануудай ашаае буулгажа байһан мантан томо крануудай хабирсалдаан портдо дуулдана.

Залуу республикын, мүн колониальна дарлалтаһаа сүлөөлэгдэһэн бусад олон бэеэ даанхай оронуудай онсо илгаань юун болоноб гэбэл, эдэ оронуудай арад зон шэнэ байдалаар ехэтэ һонирхоно. Үйлсэнүүдтэ, автобусуудай зогсодог газарнуудта, газетын витринэнүүдэй, эмхи зургаануудай, фабрика болон комбинатуудай проходнойн дэргэдэ — хаа хаанагүй һүүлэй шэнэ һонинуудые шууяатайгаар зүбшэжэ байһан бүлэг хүнүүдые эртэ үглөөгүүр хаража болохо.

Эндэхи зоной газетэ, ном, учебник гартаа бариад ябахань заншал болоһоор үнинэй. Тэдэнэр сүлөөтэй минута бүхэнөө һуралсалда зорюулдаг. Үдын забһарта залуушуул, эрэшүүл, эхэнэрнүүд конспект гү, али учебник нээгээд, номоо үзэжэ, үгы һаа, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые усадхаха курсануудта ээлжээтэ хэшээлнүүдтээ бэлдэдэг юм. Предприяти, эмхи зургаан, хүдөө ажахын кооператив бүхэндэ шахуу эмхидхэгдэһэн иимэ курсануудые 2 миллион шахуу хүн дүүргэнхэй.

Хэрбээ энээнэй урда тээ Мозамбигта хүн зонойнь таба хүрэхэгүй процентнь үзэг бэшэг мэдэдэг, тиихэдээ һурагшадай дунда ууган зоной бирагүй үсөөн байдаг байгаа һаань, арадай засагай үедэ мозамбик залуушуул элдэб мэргэжэлнүүдтэ һураха аргатай болоһон байна. Үнгэргэгдэһэн хэмжээ ябуулгануудай ашаар үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдэй тоо дүрбэнэй нэгэ хубяар үсөөрһэн байна. 1990 он хүрэтэр Мозамбигые бүгэдэ ниитын үзэг бэшэгтэй орон болгон хубилгахые хараалһан социально-экономическа хубилалтануудай холын хараата программа ФРЕЛИМО парти зохёонхой.

Үзэг бэшэгтэ һургаха гээшэ миил эхин шатань болоно. Удаадахи, баһал шухала шатань гэбэл, өөһэдын мэргэжэлтэ кадрнуудые бэлдэлгэ мүн болоно. Тиин энэнь ороной урда табигдаһан эгээл орео хүшэр зорилгонуудай нэгэниинь юм. Бэеэ даанхай байдалай соносхогдоһоной һүүлээр хэдэн мянган баруунай мэргэжэлтэд — врачнар, инженернүүд, агрономууд, алба хаагшад Мозамбигһаа гаража ябаһан байгаа. Тиигэжэ залуу республикые айлгахабди, экономикыень муудуулхабди, бэеэ даанхай политика бэелүүлхыень болюулхабди гэжэ уласхоорондын хархис хүсэнүүд найдаһан байгаа бшуу. Хүшэр хүндэ байдалда ороод байхадань Советскэ Союзһаа болон бусад социалис оронуудһаа ханинарынь Мозамбигта туһалжа эхилээ һэн.

Советскэ Союзай туһаламжаар Нампулда байгуулагдаһан табан ПГУ болон индустриально-багшанарай техникумые 5 мянган мозамбиг хүбүүд, басагад дүүргэжэ гараа юм. Энэнь бэеэ даанхай байдалай жэлнүүдтэ бэлдэгдэһэн бүхы мэргэжэлтэдэй дүрбэнэй нэгэ шахуу хубинь болоно. Нүүдэл классуудта совет багшанар болон үйлэдбэриин пуралсалай мастернууд хэдэн зуугаад механигуудые, электригүүдые, тракторисстнуудые бэлдэжэ гаргаа. Нэгэн доро 3 мянган хүнэй һураха үшөө дүрбэн ПГУ баригдана. Һүүлэй 6 жэлдэ 500 шахуу залуушуул СССР һургуулида эльгээгдэһэн байгаа. 230 гаран хүбүүд, басагад совет дипломуудые абаад, арадай ажахыда хүдэлжэ байнхай. Республикын элдэб городуудта хүдэлдэг совет врачнар, геологууд, метеорологууд, барилгашад, радиотехнигүүд, лоцманууд совет-мозамбик хани барисаае хүгжөөлгэдэ горитой хубитаяа оруулдаг юм.

1977 ондо гар табигдаһан хани барисаан болон харилсаа холбоон тухай договорой үндэһэ һуури дээрэ хоёр ороной хоорондохи олон талын харилсаа холбоон бэелүүлэгдэдэг. Энэ хабартаа ФРЕЛИМО партиин Түрүүлэгшэ, НРМ-гэй президент С. Машелэй албанай хэрэгээр Москва ерэһэниинь совет-мозамбик хани ёһоной холбоо барисаанай саашадаа үргэдэжэ байһые гэршэлнэ. Ороной социально-экономическа байдалые бэхижүүлгэдэ, ЮАР-ай хархис засагаархидай болон «Мозамбигай национальна сүлөөрэлгын» (МНС) эмхиһээ тэрэнэй дахуулнуудай харата ябуулгануудһаа хамгаалха ороной оборонно хүсэ шадалые бэхижүүлгэдэ Советскэ Союзай аха дүү ёһоной дэмжэлгые мозамбик арад үндэрөөр сэгнэдэг.

Бэеэ даанхай байдалай ашатуһые хүтэлбэри болгон, 1984 оной март һарада бэе бэедээ добтолхогүй тухай Мозамбик ЮАР-тай хэлсээ баталһан байгаа. Тэрэнэй ёһоор хархис засагаархид МНС-эй бандануудые дэмжэхээ болихобди гэжэ уялга абаһан юм. Теэд Претори бандануудые бүхы талаар дэмжэхые болихоһоо байтагай, промышленна болон граждан барилгануудта үүдхэгдэдэг һүйдхэлтэ ябуулганууды, амгалан эрхэтэдые, ФРЕЛИМО партиин эдэбхитэдые алаха, хюдаха ябадалнуудые али болохоор дэмжэнэ гээд олон тоото баримтанууд гэршэлнэ.

Мозамбигые сүлөөрэлгын арадай хүсэнүүдэй подразделенинүүд контрреволюциин добтолгодо эрид шууд сохилто үзүүлдэг. Арадай милици болон хүн зон тэдэнэртэ туһалдаг. Урдань МНС-эй гэшүүд байһан хэдэн зуугаад хүнүүд тэмсэлэйнгээ урагшагүй байһые ойлгоод, бэеэ тушааһан байна. Преториин болон Вашингтоной хүлһэншэ сэрэгшэдтэй тэмсэхэдэнь, Зимбабве Республикаһаа интернационалистнууд аха дүү ёһоной туһаламжа үзүүлдэг. Дахуулшадай «хорото үүрнүүдые» усадхаха, түбэй провинцинуудһаа бандидуудые намнаха талаар һүүлэй үедэ амжалтатай ябуулганууд бэелүүлэгдэһэн байна. Энээнэй урда тээ дээрмэшэдһээ ходо айжа байдаг хэдэн мянган хүн амгалан ажалдаа оронхой.

Иимэ хүшэр хүндэ эрхэ байдалда залуу республика ФРЕЛИМО партиин хүтэлбэри доро шэнэ байдал байгуулна, экономическа болон политическэ дулдыданги бэшэ, бэеэ даанхай байдал бэхижүүлхын, колониализмые, зүһэ шарайн илгаа гарган газаашалгые усадхахын түлөө, империализмын хархис хүсэнүүдтэ эсэргүү тэмсэл ябуулна. Энэ тэмсэлдээ Мозамбигай Арадай Республика социалис оронуудай аха дүү ёһоной туһаламжада ба дэмжэлгэдэ түшэглэдэг.

Андрей КУРГУЗОВ.
[ТАСС].

СОВЕТ ВЫСТАВКЭ

БУХАРЕСТ. КПСС-эй XXVII съездэ зорюулагдаһан «Арад болон парти бата нэгэдэлтэй» гэһэн выставкэ Румыниин Коммунис партиин Түүхын музей соо нээгдэбэ. РКП-гэй Түүхын музейн болон СССР-эй Революциин түбэй музейн хамтаараа эмхидхэһэн экспозицида 200 гаран зүйл — документнүүд, фото-зурагууд, политическэ плакадуул, совет графикын зохёолнууд табигданхай. Эб найрамдал болон зохёон байгуулхы ажалай хараа шэглэлые тодорхойлдог КПСС-эй түүхэтэ XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлжэ эхилһэн совет хүнүүдэй ямараар ажаһуужа, ажаллажа байһан тухай эндэ табигдаһан бүхы юумэн харуулна.

СРР-эй соёлой ба социалис хүмүүжүүлгын соведэй түрүүлэгшын орлогшо Тамара Добрин выставкэ нээхэдээ, ажал ябуулгын бүхы һалбаринуудта Советскэ Союзай хурдан түргэнөөр хүгжэлгэдэ КПСС-эй XXVII съезд шиидхэхы удха шанартай байхаһаа гадна, Советскэ Союзай болон социалис Румыниин хоорондохи, аха дүү хоёр ороной арадуудай хоорондохи заншалта хани барисаае, харилсаа холбооe саашадань бэхижүүлгэдэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлнэ гэжэ тэмдэглэбэ.

БУДАПЕШТДЭ УУЛЗАЛГА БОЛОБО

БУДАПЕШТ. ВСРП-гэй Генеральна секретарь Я. Кадар хани ёһоной албанай хэрэгээр эндэ ерээд байһан Израилиин Компартиин ЦК-гай Генеральна секретарь М. Вильнертэй эндэ уулзаба.

ВСРП-гэй болон КПИ-гэй урда табигдаһан гол шухала асуудалнууд тухай мэдээсэлнүүдые хоёр тала хэлсэһэн байна. Уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ үедөө эб найрамдал болон аюулгүй байдалые бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ, мүн Дунда Зүүн зүгтэхи байдалда [illegible] анхаралаа хандуулһан

СЕССИ ХҮДЭЛМЭРЕЭ ҺЭРГЭЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряалга болон хүгжэлтын хоорондохи харилсаа холбооной талаар уласхоорондын конференцидэ хабаатай асуудалнуудые, мүн хүгжэлтын болон уласхоорондын экономическа харилсаанай бусад зарим асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тула ООН-ой Генеральна Ассамблейн 40-дэхи сесси нэгэ үдэр хүдэлмэреэ һэргээбэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын ба хүгжэлтын хоорондохи харилсаа холбооной талаар уласхоорондын конференци үнгэргэлгые 1987 он болотор хойшолуулха шиидхэбэри абтаба. Генеральна Ассамблейн шиидхэбэриин ёһоор тэрэ байгша оной июль-август һаранаудта Парижда үнгэргэгдэхэ ёһотой һэн. Гэбэшье тэрэнэй эхинһээ хойшо США түрүүтэй баруунай гүрэнүүд энэ шухала хуралдаае хараалагдаһан болзортонь үнгэргэлгые буруу һүргэлгын замда гаргаһан байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр хүн түрэлтэндэ тон шухала удха шанартай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ ёһотой конференци зарлалгада хойшо татаһые һэдэбэ. Гэбэшье эдэ һэдэлгэнүүдынь буруу һүргэгдөө. ООН-ой Генеральна Ассамблейн ээлжээтэ, 41-дэхи сесси дээрэ конференци үнгэргэлгын болзор, хаана үнгэргэгдэхэ байһаниинь тодорхойлогдохо юм.

Валютно-мүнгэн һангай асуудалнуудые, гүрэнүүдэй хоорондохи үри шэриие, худалдаа наймаанай ба хүгжэлтын асуудалнуудые хаража үзэлгэ уласхоорондын худалдаа наймаанда, валютно-финансын системэдэ ушардаг худал хуурмаг ябуулгануудтай эбсэжэ болохогүй байһыень элирхэйлэн харуулна гэжэ УССР-эй түлөөлэгшэ В. Ф. Скофенко БССР-эй, НРБ-гэй, ВНР-гэй, ГДР-эй, МНР-эй, ПНР-эй, СССР-эй, УССР-эй ба ЧССР-эй делегацинуудай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Уласхоорондын харилсаа холбоондо үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын, хашалта харшалалтын политикын али бүхы ябуулганууды уласхоорондын оршон байдалһаа усадхахын түлөө батаар тэмдэглээ. Уласхоорондын экономическа харилсаае гуримшуулан һайжаруулха тухай хүгжэжэ байгаа оронуудай ООН-до табидаг эрилтэнүүдые тэдэнэр эдэбхитэйгээр дэмжэнэ.

СОЦИНТЕРНЫН КОНГРЕСС

ЛИМЭ. Социалис Интернационалай XVII конгресс «Эб найрамдал ба экономическа һаналаа нэгэдэлгэ». гэһэн уряа доро Перугай ниислэл хотодо боложо байна. Социнтерны конгресс Латинын Америкэдэ түрүүшынхеэ үнгэргэгдэжэ байнхай. Баруун Европын, Азиин, Африкын болон Америкын 75 социал-демократическа, социалис ба либеральна партинуудай 700 шахуу түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадана.

Бүгэдэ ниитын эб найрамдалые бэхижүүлхын, буу зэбсэгүүдые хуряахын, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сахихын, оршон тойронхи байдалые сахин хамгаалхын түлөө тэмсэлэй гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ хуралдаанай зүблэхэ зүйлдэ оруулагданхай. Уласхоорондын экономическа шэнэ гурим тогтоохо, хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй гадаадын үри шэриин асуудалые шиидхэхэ, Латинай Америкэдэ, дэлхэйн бусад районуудта демократиие бэхижүүлхэ, хүнэй эрхэнүүдые сахиха, апартеид болон үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын ба дарлалта мүлжэлгын бусад түхэл шэнжэнүүдые усадхаха асуудалнууд дээрэ дурсагдаһан зорилгонуудтай нягта холбоо барисаатайгаар хаража үзэгдэхэ байна.

Дэлхэйн социал-демократиин хүтэлбэрилхы 27 партиин түлөөлэгшэд, гүрэнэй болон политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд конгрессто хабаадагшадай дунда бии. Американ тала баридаг Дуартегэй захиргаанда эсэргүүсэдэг, Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ национальна сүлөөрэлгын фронттой хамта тэмсэдэг Сальвадорой революционно-демократическа фронтые хүтэлбэрилэгшэ Гильермо Унго, Чилиин радикальна партиин генеральна секретарь, Социнтерны түрүүлэгшын орлогшо Ансельмо Суле, Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын хүтэлбэриин гэшүүн Байардо Арсе, Финляндиин премьер-министр Калеви Сорса, Венесуэлын политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, урдын президент Карлос Андрес Перес тэдэнэй тоодо орохо.

Перугай президент, Перугай хүтэлбэрилхы апристска партиин түрүүлэгшэ Алас Гарсиа конгрессто хабаадагшадые амаршалһан үгэ хэлэбэ.

СТОКГОЛЬМЫН КОНФЕРЕНЦИ ДЭЭРЭ

СТОКГОЛЬМ. Европодо этигэл найдалые, аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые хуряахэ хэмжээнүүдээр Стокгольмдо боложо байһан заседани дээрэ совет делегациин гэшүүн, генерал майор В. М. Татарников үгэ хэлэбэ.

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүд конференциин нэгэдэхи шатые үрэ түгэсөөр түгэсхэхые оролдожо, үндэһэн шухала асуудалнуудай нэгэн болохо хуурай газарай болон агаарай сэрэгэй хүсэнүүдэй һуралсалнууд, сэрэгүүдые Европодо иишэ тиишэнь эльгээлгэ, хаялга тухай нэгэ нэгэндээ мэдээсэжэ байха тухай шэнэ тодорхой дурадхалнуудые оруулба гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

Зүгөөр США болон НАТО-гай бусад зарим оронууд таарамжатай шиидхэбэринүүдые абалгаһаа, тусхайлбал, авиациин ажал ябуулгада хабаатай асуудалнуудаар шиидхэбэринүүдые абалгаһаа али бүхы шалтагаанаар хулжахые оролдоно. Иимэ бүтэмжэгүй хараа бодол Стокгольмдохи конференциин хүдэлмэридэ бэрхэшээл түбэгүүдые ушаруулна.

П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ конкурсдо

СКРИПАЧНУУД ХҮСЭЕЭ ТУРШАНА

Ёһото артист бүхэндэл адли мүрысөөнэй урда үзэгдэдэг хүлгүү мэгдэнги байдалаа орхижо, сүлөөтэй аажамаар репетици хэдэг таһалгаһаа гараба. Американ хүгжэмшэ Питер Виноград — Москвада эхилһэн скрипачнуудай хоорондохи конкурсдо хабаяа туршагшадай нэгэн юм. Национальна ба уласхоорондын олон конкурснуудта хабаадажа ябахадаа тэрэ бэеэ гартаа һайнаар барижа шададаг болонхой.

— Гэбэшье Москвада үнгэргэгдэжэ байһан бүхы дэлхэй дээрэ суурхаһан энэ харалга илангаяа харюусалга ехэтэй, — гэжэ Питер хэлэнэ. — Энэ хадаа искусствада түрүүшынгээ алхам хэжэ ябаһан залуушуулдашье, бэеэ олоһон артистдашье тон адли дүй дүршэлэй хэмжээлшэгүй ехэ һургуули болоно.

Токио хотын хүгжэмшэ Томохиро Окумура мүн лэ зохёохы мүрысөөнүүдэй элбэг дүршэлтэй болонхой. Залуу нүхэр мүнөө Бүхэяпон хүгжэмэй конкурсын нэгэдэхи дипломдо хүртэнхэй. Наймадахи уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадаһанаа уран бэлигэй нилээдгүй эрилтэтэй шалгалта гэжэ тоолоно. Түрүүшын үдэр США ба Японой түлөөлэгшэдтэй хамта ФРГ-гэй, Хитадай, Норвегиин, ГДР-эй скрипачнууд хабаадалсаба.

— Конкурсын эрилтээр түрүүшын турта Бахай, Моцартын, Паганиниин ба Чайковскиин зохёолнууд заал һаа ородог байгаа,— гэжэ конкурсын жюрин гэшүүн И. Ойстрах хөөрэнэ. — Эдээнэй зохёолнууд гэнтэ һанагдаад оруулагдашоо бэшэ, харин хабаадагшадай хэды шэнээн уран бэлигтэйе, тэдэнэй классическа зохёол өөрынхеэрээ ойлгон, саашань хүндэ дамжуулан үгэжэ шададагые элирхэйлхэдэ таатай арга олгоно.

Тэрэ жюрин гэшүүдтэ яһала танил. Хорин жэлэй саана гурбадахи конкурсдо В. Третьяков хабаадалсаа һэн. Мүнөө дээдэ гарай скрипач жюри толгойлно. Хабаадагшад булта конкурсын эсэс хүрэтэр ошожо шадахагүй. Тэдэ табин зоной хахадынь лэ түрүүшын турай һүүлээр саашаа тэмсэхэ аргатай байха хаям. Теэд гансал шагналай түлөө хүгжэмшэд тэмсэнэгүй, тэрээндэ хабаадахань юунһээшье үлүү хүндэтэй.

Конкурс—үдэр бүри хүнэй мэргэжэл шадабари шалгалган бэшэ, харин Москва хототой, тэрэнэй үзэсхэлэн газарнуудтай танилсалган шуу. Хабаадалгаһаа сүлөө байһан зонуудые комитет М. И. Глинкын нэрэмжэтэ хүгжэмэй культурын музейдэ уридаг байна. Тэндэ алдар солотой композиторнууд ба гүйсэдхэгшэдэй дурасхаал болгон гараа табиһан ба тэдэнэй абажа ябаһан хэрэгсэлнүүд, хүгжэмэй инструментнүүд нангинаар хадагалаатай байдаг.

— Би имэ коллекци үшөө хаанашье хараадүйб, — гэжэ конкурсын хүндэтэ айлшан ФРГ-гэй композитор Хуммель Бертольд хөөрэнэ. — Мүнөө үеыншье, үнгэрһэн сагуудайшье хүгжэмэй инструментнүүд эндэ элбэг. СССР-эй арадуудай дабтагдашагүй баяншье, һониншье искусство тушаа олон юумэ мэдэжэ абабаб. Энэ суглуулбари хадаа танай гүрэндэ хүгжэмэй культурада хэды шэнээн анхарал хандуулдагыень элеэр гэршэлнэ.

Энэ үедэ консерваториин Ехэ зал соо пианистнуудай мүрысөөн үргэлжэлжэ байгаа. Жюрин урда СССР-эй, США-гай, КНДР-эй, Японой, Франциин, Чехословакиин, Югославиин, Болгариин, Польшын гүйсэдхэгшэд гараба.

О. КОСТРОМИНА,
А. КОМРАКОВ,
ТАСС-ай корр.

«Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө уласхоорондын мүрысөөн

ИЛАГШАД ТОДОРБО

НААДАНАЙ хоёрдохи үдэр. Уласхоорондын мүрысөөндэ хабаадажа байһан бүхэнүүд эрхимүүдээ тодоруулхын тула хэдэн удаа барилдажа, стадиондо сугларагшадай дунда һонирхол татаа. Юуб гэхэдэ, шэгнүүр бүхэндэ олон хүнүүд сугларһан байгаа. Нэгэ шэгнүүртэ барилдаха бүхэнүүд хоёр бүлэгтэ хубаарһан байба. Бүлэг соогоо түрүүлһэн барилдаашан нүгөөдэ бүлэгтэ эрхимлэгшэтэйгээ түрүү һуури эзэлхын түлөө уулзаха болоно. Тиимэһээ мүрысөөн эршээ нэгэтэшье һуладхаагүй дээрэһээ харахаяа ерэгшэдые ехэтэ баясуулаа.

Үглөөнэй 10 часһаа эхилһэн мүрысөөндэ 48 килограммай шэгнүүртэн барилдаа. Эдэнэр соохоо манай командын гэшүүд Б. Цырендашиев, Лубсан Айсуев, Түмэн Жаргалов гэгшэд гоё һайхан барилдаа харуулба. Мүн 52, 57 килограммтан соохоо СССР-эй спортын мастернууд — манай Валерий Балдуев, Василий Миланханов, Яхадай АССР-эй Андрей Христофоров, ГДР-эй Майке Йессе болон Цэдэн Гулгенов, Владимир Актинов, Игорь Балтуков, Румыниин Аурел Нягу, Яхадай АССР-эй Анатолий Петров, бусад, эрхим бүхэнүүд байһанаа үшөө дахин гэршэлбэ. Жэшээнь, 52 килограммда барилдаһан Валерий Балдуев Хабаровскһаа ерэһэн Мерген Чыдым гэгшые хибэс дээгүүр дуран соогоо иишэ тиишэнь мухарюулжа мэдэхэдээ, очко олоор абаад, шүүжэ гарана. «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө мүрысөөндэ түрүүшын жэлһээ хабаададаг Румыниин Социалис Республикын барилдаашан, уласхоорондын классай спортын мастер, Куба, Болгари ба ГДР-тэ үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдэй, мүн оронойнгоо арба дахин чемпион болоһон Аурел Нягу Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн Цэдэн Гулгеновтэй барилдахаяа энеэбхилһээр хибэс дээрэ бии болоодхибо.

— Гулгенов үнгэрэгшэ жэлдэ айлшандаа диилдээ һэн. Мүнөө диилэхэб гээ юм. Хаража үзэел даа, хэр бологшо ааб? — гэжэ «Урожай» бүлгэмэй түрүүлэгшэ В. Е. Гармаев стадиондо сугларагшадтаа мэдээсэнэ.

Эдэ хоёрой дунда эхилһэн буха ехэ тулалдаан ёһотой шанга шалгалта болобо. Нютагаймнай хүбүүн абаһаар һайн добтолго хэжэ, долоон, харин нүгөөдэнь нэгэл очкотой болоод, амархаяа гараба. Минута шахуу амарһан Нягу барилдаанай эхилэн сасуу, хам шүүрэжэ, нүхэрөө гартаа оруулжархиба. Эндэл тэрэ Цэдэниие хибэс дээгүүр хоёр удаа мухарюулхадаа, дүрбэн очко нэмэбэ. Саашадаа Нягу дахинаа добтолон ороходоо, үшөө хоёр очко нэмэжэ, табло дээрэхи тоое 7:7 болгожорхибо. Стадиондо сугларагшад саашадаа юунэйшье болохые ойлгожо яданхай, шэмээгүй һуугаа бэлэй. Хараха маягта, Гулгенов эсэһэн гэхээршье бэшэ, хоёр һайн добтолго хэхэдээ, гурбан очко нэмэжэрхибэ. Тэрэшье тэрэ гэлэй, стадиондо сугларагшадай энэ амжалтаарнь хүхилдэжэ байтарнь, манай бүхэ айлшанаа дала мүрэ дээрэнь даража буушоод байба. Тиигэжэ Гулгенов хэлэһэн үгэдөө хүрэжэ, сугларагшадай магтаалда хүртөө.

Бусад шэгнүүртэн соохоо Монголой Арадай Республикын Алтаншагай, Хойто-Осетиин Ян Балекоев, Улаан-Үдын Гомбо Шагдуржапов, Абаканһаа ерэһэн Георгий Тюмеренков, ГДР-эй Карстен Польки гэгшэд шалгаржа, түгэсхэлэй тулалдаанда гараха болоно. 68—74 килограммай шэгнүүртэнэй дундаһаа Хабаровскын Дугаржаб Жаргалов, ГДР-эй Бернд Яблонски, Улаан-Үдын Василий Баймеев, Алексей Мархаев, бусад шүүбэ.

Удаадахи 82, 90 килограммай шэгнүүртэ Улаан-Үдын Владимир Ванкеев, Сергей Галсанов, Сергей Пашинский, Вадим Шаракшинов, Москвагай Сергей Самохин, Красноярскын Сергей Витковский гэгшэд үетэн нүхэдэйнгөө дундаһаа эрхимлэбэ.

Саанань — хүндэ, эгээл хүндэ шэгнүүртэнэй барилдаха болоходо, сугларагшадай дунда бүришье һаа хүлгөөтэй болобо. Юуб гэхэдэ, гоё һайн барилдаагаараа холо ойгуур суурхаһан бүхэнүүдэй эдэнэрэй дунда олон байһаниинь мэдээжэ һэн. Тэдэнэрэй дундаһаа ГДР-эй чемпион Удо Адам, Румыниин Адриан Дачика, Красноярскын, Брянскын, Улаан-Үдын бүхэнүүд — СССР-эй спортын мастернууд Георгий Миндиашвили, Игорь Климов, Анатолий Лезнов, һүүлшын шэгнүүртэн соохоо Красноярскын, Хойто-Осетиин, Москвагай, Армавирай бүхэнүүд Андрей Юдин, Сергей Сапрыкин, Александр Капелькин, Сергей Твердохлебов гэгшэд барилдахадаа, уян бэрхэ, солбон хүнгэн байһанаа харуулжа, олоной зүгһөө һайшаал, магтаалда хүртэнэ. Субботын үдэр ааяма халуун болоошье һаань, эдэнэр үдэшэ орой болотор барилдажа, түгэсхэлэй нааданда хүрэжэ ерээ бэлэй.

ХОЁР ҮДЭРЭЙ туршада болоһон шанга тулалдаанай үедэ һагшагда һагшагдаһаар, имагтал эгээл һайн һорилго бэлэдхэлтэй, бар хүсэтэй, гоё һайхан арга дүрэтэй барилдаашад түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байгаа. Шанга тулалдаанууд амаралтын үдэр дүүрэжэ, уласхоорондын заншалта арбадахи наадан түүхын хуудаһанда бэшэгдэбэ.

Иигэжэ ООН-ой соносхоһон Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ зорюулагдаһан энэ мүрысөөн арадуудай хани барисаанай ёһотой һайндэр боложо дүүрэв.

Хэд хүндэлэлэй табсан дээрэ гараба гээшэб?

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ спортын мастерта кандидадууд Б. Цырендашиев (Улаан-Үдэ) Р. Середар (Кызыл) хоёрой уулзалга һонирхолтойгоор хүлеэгдээ һэн. Ушарынь гэбэл, урда үдэрынь тэдэнэр хэдэн толотомо илалта түйлаһан байгаа бшуу. Мүрысөөнэй дүримөөр түгэсхэлэй нааданда гарахадаа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргээд, урмашан баярлаһан эдэ хоёр бүхы хаба шадалаа элсүүлжэ, арга дүрзэз харуулжа, сугларагшадай зүгһөө альга ташалгаар угтагдаба. Буряадай хүдөө ажахын институдай агрохимическэ факультедэй 3-дахи курсын студент Бата Цырендашиев түрүүшын секундаһаа эршэмтэйгээр добтолжо, гурбан минутын үнгэрхэдэ, 15:8 тоотойгоор шүүжэ ябаа. Забһарлалгын үедэ секундантһаа шангахан зэмэдэ хүртэһэн Роман Середар манай барилдаашанай хамгаалалтада ороһон алдуу эндүүе һамбаашалжа, 7 балл абажа хүсэжэрхёо. Юун бологшо ааб гэжэ сугларагшадай һанаһаар байтар Роман үшөө 4 балл абаадхиба. Һүүлшын, зургаадахи минута ябажа эхилбэ гэжэ микрофоноор соносхоходонь, манай спортсмен зориг орожо, хүсэ шадал нэмэһэн юумэдэл, нүгөөдынгөө хүл руу шургажа, хойно хойноһоонь 6 балл абаад, 21:19 тоотойгоор шүүһэн байха юм. Хүдөө ажахын институдай физическэ хүмүүжүүлгын кафедрын ахалагша багша, педагогикын эрдэмэй кандидат С. В. Калмыковой һурган һоридог Бата Цырендашиев нёдондо бронзо медаляар шагнагдаһан һаа, мүнөө урагшаа хоёр алхам хэжэ, ехэ илалта түйлаба. Тэрэ урда тээнь манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастер Л. Айсуевые шүүжэ, энэ амжалтадаа харгы гаргаа һэн. «Урожай» бүлгэмэй Россин соведэй чемпион болоһон, Түбэй соведэй мүрысөөндэ мүнгэн медаляар шагнагдаһан юм.

52 килограмм. Зүүн Сибириин технологическа институдай механическа факультедэй 4-дэхи курсын студент, спортын мастер В. Балдуев һүүлэй үедэ ехэ ехэ мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, амжалтануудые түйлаһан байна. Тээсгэн Хойто-Осетиин ниислэл — Орджоникидзе хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй чемпионадта тэрэ зургаадахи һуури эзэлээ һэн. Хоёрдохи дүхэригтэ нютагайнгаа командын гэшүүн, уласхоорондын классай спортын мастерай норматив һаяхан дүүргэһэн В. Миланхановые диилэжэ, Валерий Балдуев түгэсхэлэй нааданда ГДР-эй Луккенвальде хотодо ажаһуудаг, энэ жэлдэ оронойнгоо чемпион болоһон Йессе Мальке гэгшэтэй уулзахадаа, һэримжэтэй хёрхоор барилдажа, эдэбхитэйгээр добтолон, 5:0 тоотойгоор шүүбэ. Энэнь нютагаймнай хүбүүнэй ехэ амжалта болоно.

Удаадахи шэгнүүртэ Буряадай барилдаанай һургуулиин түлөөлэгшэ, мүнөө Эрхүүгэй түймэр саралгын училищида һуража байһан спортын мастер Владимир Актинов түрүү һуури эзэлбэ. Теэд тэрэ бэлэхэнээр илалта түйлаа гэжэ хэлэхын аргагүй. Ушарынь юуб гэхэдэ, урда үдэрынь ЛВРЗ-гэй спортклубай ахалагша тренер Цыденжаб Гулгеновтэй уулзахадаа, ана-мана тэмсэлдэ 11:10 тоотойгоор шүүгээ һэн. Түгэсхэлэй нааданда тэрээнтэй хабаяа туршаһан Улаан-Үдын авиационно заводой слесарь, спортын мастерта кандидат Юрий Сандаков тухай онсолон тогтожо хэлэхые хүсэнэбди. Юуб гэхэдэ, ташарайгүй үндэр бэетэй энэ хүбүүн, хараха маягта, барилдаашан гэжэ һанахааршье бэшэ. Гэбэшье тэрэ шандааһа шангатай, онсо өөрын арга дүрэтэй барилдаашан боложо ябаһанаа харуулаа. Урда тээхэнэнь түйлай шанга тэмсэлдэ спортын мастер И. Балтуковые 4:3 тоотойгоор илаад, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараһан байгаа. Түрүүлэн Актинов очко абаба. Тиигэжэ ябатараа халта һэримжэеэ алдахадань, Юра нүгөөдынгөө хүлдэ орожо, дээрэ үргөөд хаяхадаа, 2 балл абажа, урагшаа гараба. Уулзалгынь түрүүшын шата иимэл тоотойгоор дүүрэһэн байгаа. Хоёрдохи хахадай һүүлшын секундануудта Актинов 1-1 балл удаа дараалан абажа, 3:2 тоотойгоор илажа гараа. Ю. Сандаков хоёрдохи һуури эзэлхэһээ гадна, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэбэ. Энэ амжалтадань тэрэнэй тренер В. Ж. Ангархаев ехэ габьяатай.

62 килограмм. Эндэ манай республикын түлөөлэгшэд урагшагүйдэһэн байгаа гэжэ абаһаар лэ хэлэлтэй. Монголой барилдаашан Дашнямын Алтаншагай бронзо медаляар шагнагдаһан байна. Харин «Сельская жизнь» газетын шанда хүртэхын түлөө Тувын АССР-эй спортын мастер Радик Намажап ГДР-эй барилдаашан Карстен Польки хоёр уулзаба. Тиихэдээ тэдэнэр, хибэс дээрэ угалза шэрэһэн юумэдэл, гоё һайханаар наадажа, сугларагшадай зүгһөө нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаа. Һүүлшын секундануудта хэды эршэмтэйгээр добтолбошье, Намажап хүсэжэ шадангүй, 5:10 тоотойгоор диилдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаһан байна.

Урзанда жэл манай заншалта мүрысөөндэ илалта түйлаһан «Динамо» бүлгэмэй Буряадай республиканска соведэй инструктор, спортын мастер В. Шестаков 1986 оной ГДР-эй чемпион Бернд Яблонскидо шүүгдэжэ, гурбадахи һууринда гараха ушартай болобо. Гэбэшье Яблонскиин үбдэжэ, мүрысөөнһөө гаргагдахадань, Волгоградай спортын мастерта кандидат Хасан Минаев түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

74 килограмм. Энэ шэгнүүртэ манай республикада хэдэн бэлигтэй бэрхэ залуу барилдаашад урган гаража байна гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушар иимэһээ спортын мастерта кандидадууд А. Мархаев, Б. Баймеев гэгшэд өөһэд өөһэдынгөө бүлэгүүдтэ илажа, түгэсхэлэй уулзалгада хабаадаба. Эндэ «Урожай» бүлгэмэй областной соведэй инструктор Алексей Мархаев 3:0 тоотойгоор илалта түйлажа, алтан медаляар шагнагдаа.

Спортын мастер Сергей Галсанов Хабаровскһаа ерэһэн спортын мастер Константин Лукининие 10:5 тоотойгоор удаадахи шэгнүүртэ шүүжэ гараа. Нёдондо шалгарһан С. Самохин (Москва) гурбадахи һуури эзэлбэ.

Һүүлэй гурбан жэлэй туршада илалта түйлаһан «Урожай» бүлгэмэй Буряадай областной соведэй тренер Сергей Пашинский Красноярскын спортын мастер Сергей Витковскитой барилдахадаа, 4:3 тоотойгоор шүүжэ ябаһан аад, һүүлшэг тээшээ эдэбхиеэ алдажа, судейскэ коллегиин шиидхэбэреэр шүүгдэһэндэ тоологдобо. Хүндэшэг болон хүндэ шэгнүүрнүүдтэ И. Климов (Брянск), Г. Броштяну (Румыни) илалта түйлаа. Тиигэжэ залуушуулай дундаһаа СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ хоёр дахин мүнгэн медаляар шагнагдаһан Игорь Климов нёдондо жэл илажа гарагшад соохоо гансаараа амжалтаяа дабтаһан байна. Энэнь бүхы шэгнүүрнүүдтэ шанга тэмсэлэй болоһые үшөө дахин гэршэлнэ бшуу.

Энэ жэлдэ гадаадын оронуудай суглуулагдамал команданууд соохоо ГДР-эй барилдаашад онсо шалгаржа, профсоюзуудай соведэй тусхай шанда хүртэбэ.

Номой таг ТУҺАТАЙ ЗААБАРИНУУД

Һүүлэй жэлнүүдтэ үрэ жэмэсэй саад ургуулха дуратайшуул олошоржо байнхай. Өөрынгөө оролдолгоор ургууһан огородой эдеэн хэзээдэшье үнэтэй байдаг гээшэ. Энэнь хүн зониие эдеэ хоолой зүйлөөр хангахада ехэхэн нэмэри боложо үгэнэ. Саадай участок хадаа юрэл огородой эдеэ ургуулан абаха газар бэшэ, мүн гэр бүлөөрөө амарха, ажаллаха, залуу үетэниие ажалда дүршэн һургахада таарамжатай байдаг.

Һайн дуратанай саад элдэб үрэ жэмэстэ модоһоо эхилээд, олон янзын огородой эдеэ, хартаабха тарихада таарамжатай байха юм. Тиимэһээ участок бүхэниие аша үрэтэйгөөр хэрэглэжэ, ургамалнуудые тааруулан һуулгаха, агротехническэ арга заабаринуудые наринаар хэрэглэжэ, үрэжэлтэ хүрьһэндэнь элдэб янзын үтэгжүүлгэ оруулха ажалдатнай Б. А. Поповой **«Приусадебный сад»** (М. Россельхозиздат, 1984) гэжэ ном туһатай байха. Энэ ном соо городууд болон хүдөө нютагуудай олон тоото саад ургуулагшадай, мүн номой авторай Түбэй телевиденеэр «Манай саад» гэһэн дамжуулгада хөөрэдэг түрүү дүй дүршэл хамтадхагданхай.

«Садоводство Бурятии» (Улаан-Үдэ, 1984) гэжэ Буряадай үрэ жэмэсэй эрдэм шэнжэлэлгын станциин хүдэлмэришэдэй бэшэһэн суглуулбари олоной анхарал татаха байна. Юуб гэхэдэ, тус ном соо манай республикада ургадаг элдэб үрэ жэмэс: шасаргана, вишни болон бусадые ямар аргаар ургуулхада үндэр баян ургаса үгэхэб гэһэн заабаринууд үгтэбэ.

Огородой газар хубаарилха, элдүүрилхэ, мүн хушалтатай теплицэ болон юрын түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэхэ тухай Е. А. Ченыкаева А. И. Спиридонова хоёрой бэшэжэ, Москвагай «Колос» хэблэлдэ барлуулһан «Советы огородникам. Справочное пособие» гэжэ ном соо уншахат.

К. С. Петровский, П. Д. Белоусов, А. С. Беляева гэгшэдэй **«Витамины круглый год»** гэжэ ном соо гэртээ хайшан гэжэ үрэ жэмэс, овощ болбосоруулан буйлуулха тухай һонирхон уншамаар.

Дээрэ дурсагдаһан һонирхолтой номуудые манай Горькиин нэрэмжэтэ научна библиотекэдэ, библиотекэнүүд хоорондын абонементээр абажа уншахаар.

Л. ДАРЬЕНКО,
Горькиин нэрэмжэтэ библиотекын таһагые даагша.

УЛААН-ҮДЫНХИД ЭРХИМЛЭЭ

Транспортын дотоодын хэрэгүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэдэй дунда хүнгэн атлетикээр мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. Энэмнай спортын нааданuудай дүрбэдэхи зүйл болоно. Урилдаанда хабаадагшад өөр хоорондоо болон командаараа түрүү һуури эзэлхын түлөө бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ. Эрэшүүл 1000 метрэй зайда урилдажа, олоной анхарал татаа. Эрхүү-сортировочная станциин линейнэ отделениин түлөөлэгшэ В. С. Мкртчян зайгаа 3 минута 5 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлээ. Зүүн Сибириин управлениин командын гэшүүн А. В. Куклин, Эрхүү хотын авиапредприятиин линейнэ отделениин түлөөлэгшэ В. В. Буркало гэгшэд удаадахи хоёр һуури эзэлһэн байба.

Эхэнэрнүүдэй дунда 500 метрэй зайда болоһон урилдаанда Улаан-Үдэ станциин линейнэ отделениин түлөөлэгшэд Т. А. Иголкина Т. П. Буркина хоёр түрүүшын һууринуудые эзэлһэн байна.

Аха наһанай эрэшүүлэй дундаһаа 800 метрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Эрхүүгэй управлениин түлөөлэгшэ С. Н. Репин, Эрхүү хотын авиапредприятиин, Улаан-Үдэ станциин линейнэ отделениин түлөөлэгшэд түрүүлбэ.

Команданууд хоорондын дүн гурбан хүнэй харуулһан сагаар тодоруулагдаа. Тиигэжэ Улаан-Үдэ станциин линейнэ отделениин команда түрүү һуури эзэлжэ гараа. Эрхүүгэй управлениин, мүн Эрхүүгэй авиапредприятиин коллективууд удаадахи хоёр һууринуудые эзэлһэн байба.

Р. НИКОЛАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Эмхитэйгээр, һайн шанартайгаар» — түрүү бэшэг. Фермэ бүхэндэ — бардам хүрэхэ тэжээл» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Ажалай түрүүшүүлдэ түшэглэн» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. 904 тоосоондо. «Зүрхэнэйнгөө нангин уряалаар»— ГОСбанкһаа репортаж.

Хоердохи хуудаһанда. Агропромышленна комплекс: харилсаанай бодото хэрэгүүд: «Саарһан дээрэ эреэлээд...»— А Белоусовагай статья. Профсоюзай ажабайдал. «Директор ...

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45—«Старый город». Чернигов тухай баримтата фильм. 10.15—«Ан амитадай аймагта». 11.15 — «Последний побег» — уран һайханай фильм. 12.55 — Шэнэ һонин (13.00 хүрэтэр). 16.30 —«Каникулы Кроша» — 4 серитэй уран һайханай фильм. 4-дэхи сери. 17.55 — Узбек хүгжэмэй концерт. 18.15 — «...16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». **Улаан-Үдэ.** 19.00 — Киноочерк. 19.10 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Модон дээрэ һиилэгдэһэн угалзанууд». Улаан-Үдын телестудиин очерк. **Москва.** 19.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Шиидхэгдэхэ асуудалнууд— бэдэрэлгэнүүд — шиидхэбэринүүд». Политическэ шэнжэлэгшэ Л. А. Вознесенский дамжуулгые хүтэлхэ. 22.00—Время». 22.35 — «Предостережение» — баримтата фильм. 23.25 — Уран зохёолой альманах.

«УРОЖАЙН» КОМАНДА ТҮРҮҮЛБЭ

Велосипедээр профсоюзуудай спортын бүлгэмүүдэй дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө урилдаан үнгэргэгдэбэ. «Труд» бүлгэмэй эмхидхэһэн олон үдэрэй энэ урилдаан майн 20-һоо 26 хүрэтэр болоһон байна.

Урилдаанай түрүүшын үдэр эдэнэр 5 километрэй зайда мүрысэһэн юм. Энэ урилдаанда хамтадаа дүшөөд спортсмен хабаадаба. «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ, спортын мастерта кандидат Валерий Мирошников бүхы зайгаа 8 минута 13 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Мүн тус бүлгэмэй гэшүүд, СССР-эй спортын мастер Борис Обедиентов, Игорь Таров гэгшэд эрхимлэгшэһээ 12—20 секундаар хожомдожо, удаадахи һууринуудые эзэлбэ.

Хоёрдохи үдэр эдэнэр Кабанск ошоһон харгыгаар 50 километрэй зайда урилдаа. Эндэ СССР-эй спортын мастер Борис Обедиентов, мастерта кандидадууд Валерий Мирошников, «Спартагай» Александр Музыков, Владимир Митрошин, «Забайкалец» клубай Николай Родионов болон бусад бэе бэеэ шалган дардам харгыгаар урагшаа шуумайлдаба. Урилдаанай эхилһээр нэгэ час шахуу сагай үнгэрөөд байхада түрүүлжэ ябагшад тодорбо. Эндэ Николай Родионов зайгаа 1 час 13 минута 01 секунда соо гаталжа, түрүү һуури эзэлбэ. Александр Музыков, Борис Обедиентов хоёр эрхимлэгшэһээ 9—13 секундаар хожом хүрэжэ ерэһэн байба.

Хойто үдэрынь эдэнэр Мухар-Шэбэрэй харгыгаар 70 километрэй зайда урилдаа. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Александр Музыков бултанһаа уридшалан ерээ. Тэрэ зайгаа 1 час 37 минута 12 секунда соо гаталаа ха юм. Тиигэжэ «Спартак» бүлгэмэй команда түрүүлжэ эхилбэ. Удаадахи хоёр һуурида Мирошников («Урожай»), «Забайкалец» клубай Вячеслав Родионов гэгшэд гараба.

Урилдаанай гурбадахи үдэр Хяагтын район руу зурыһан харгыгаар эдэнэр урилдажа, олоной анхарал татана. 65 километрэй зайда үргэлжэлһэн урилдаанда Родионов, Мирошников, Музыков, Обедиентов, Шакталаев болон бусадай дунда шанга тулалдаан болоно. «Забайкалец» клубай түлөөлэгшэ Родионов гэнтэ урагшаа һуга харайн гарахадаа, бусадһаа түрүүлэн урилдаагаа дүүргэбэ. Тэрэ зайгаа 1 час 39 минута 37 секунда соо гаталһан байба. Валерий Мирошников, Александр Музыков гэгшэд удаадахи хоёр һуурида гараа.

Гурбан үдэрэй дүн гаргахада «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Музыков 4 час 39 минута 10 секунда харуулжа, түрүүлжэ эхилбэ. Харин «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Мирошников эрхимлэгшэһээ 1 минута хахадаар гээгдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлжэ ябаба. Харин команданууд хоорондын дүн гаргахада, «Урожай» бүлгэмэйхид түрүүлжэ ябаа һэн.

Дүрбэдэхи урилдаан. Энэ үдэр спортсменүүд 25 километрэй зайда мүрысэһэн байна. Эндэ «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Мирошников зайгаа 33 минута 27 секунда соо гаталжа, түрүүлһэн байгаа. Музыков, Обедиентов хоёр удаадахи һууринуудые эзэлээ.

Табадахи ээлжээндэ гарагшад Мухар-Шэбэрэй болон Хяагтын районуудай харгыгаар 70 километрэй зайда урилдаха байба. Мирошников зайгаа 2 час 01 минута 25 секунда соо гаталжа эрхимлэв. Нүгөөдэ хоёр һуурие Нагаев («Забайкалец»), Обедиентов гэгшэд эзэлһэн байгаа. Табадахи урилдаанай дүн гаргахада Мирошников бүхы зайнуудаа 8 час 21 минута 57 секунда соо гаталанхай, түрүүлжэ ябаба.

Һүүлшын үдэр. Борсоевой нэрэмжэтэ үйлсөөр 40 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Валерий Мирошников 41 очко абажа, түрүүлхэдээ, «Труд» бүлгэмэй чемпионой лентэ мүр дээгүүрээ нэмэрүүлбэ. Хадын харгыгаар урилдахадаа 18 очко абажа үрдиһэн «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Дмитрий Яковлев тусхай шанда хүртөө.

Бүхы урилдаанай дүнгөөр «Урожай» бүлгэмэй команда түрүү һуури эзэлжэ, «Труд» бүлгэмэй дамжуулгын кубогаар шагнагдаба. «Забайкалец» клубай, «Спартак» бүлгэмэй команданууд удаадахи һуурида гараа.

Н. ИВАНОВ,
РСФСР-эй судья, мүрысөөнэй ахамад судья.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-2[illegible], 2-57-63, информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина 35. Н-00511. Заказ № 147. Индекс 0460[illegible]